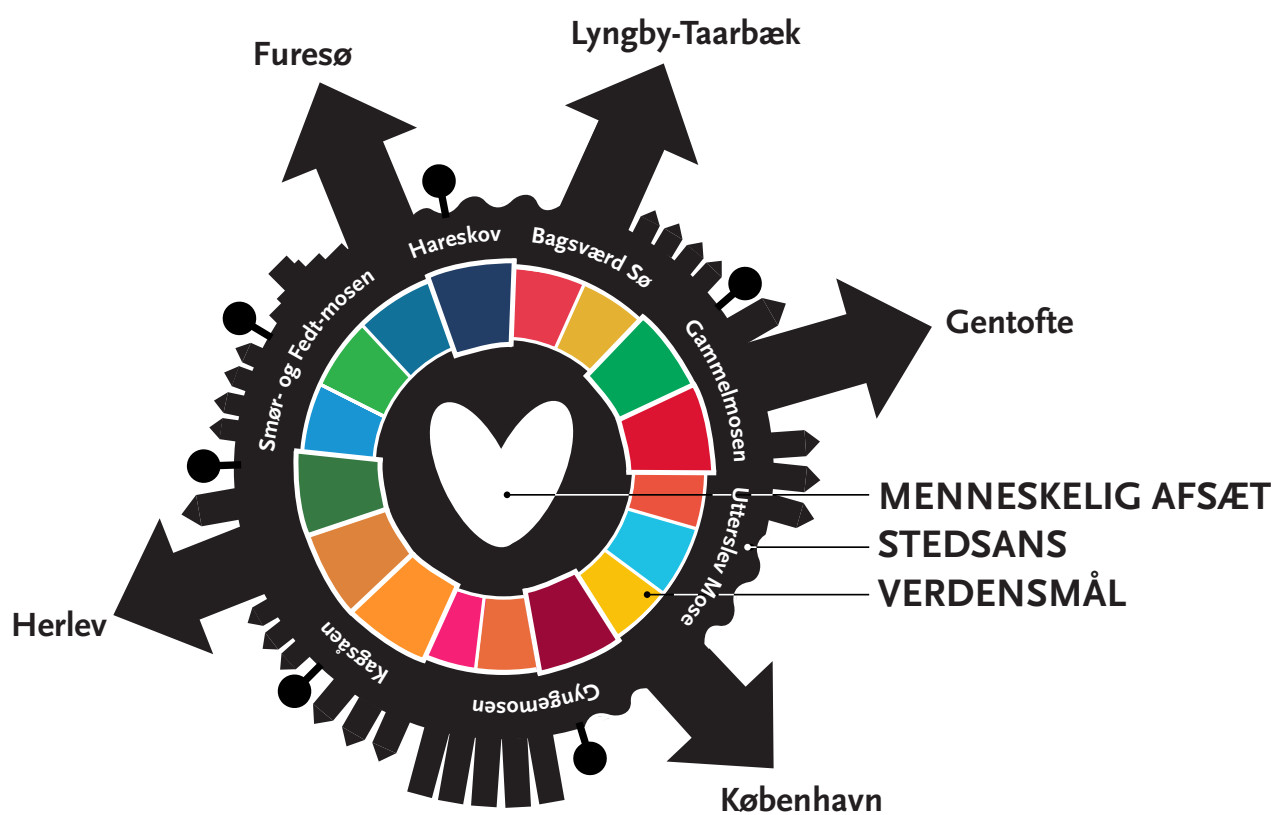

GLADSAXE

gladsaxe.dk

ARKITEKTURPOLITIK
Gladsaxe for mennesker

Kernefortælling for arkitekturpolitik "Gladsaxe for mennesker"

Forsidebillede: Novo Nordisk, Bagsværd 2014. Bygningen er tegnet af Henning Larsen Architects og landskabsdesign af SLA-landskabsarkitekter. I Novo Nordisk naturpark udviskes grænserne mellem hvad der er by og hvad der er virksomhed. Her er parken for mennesker der bor og arbejder i Gladsaxe. Naturparken inviterer mennesker til at dufte, lytte, gå tur og se de forskelligheder som naturen bringer med sig.

Gode rammer for livet

Enhver samtale om arkitektur bør begynde med mennesket. For som mennesker befinder vi os altid på et sted. Det kan være i et værelse i et hus, på et tæppe spredt ud på en græsplæne eller til fods på et fortov.

Arkitektur er det samlede ord for disse steder. Arkitektur er, hvad det fysiske miljø består af: huse og skure, træer og blomster, fortove og hegn. Arkitektur er erhvervsområder, boligkvarterer og motorveje. Men arkitektur er meget mere end de fysiske elementer i vores miljø. Arkitektur er også måden, vi placerer et idrætsanlæg på, så det kan spille sammen med området omkring. Det er måden vi planlægger skoleveje, så de ikke alene er sikre men også oplevelsesrige og skønne. Og det er dialogen med beboerne i et kvarter om, hvordan regnvandsopsamling kan skabe nye, rekreative oplevelser.

Arkitekturpolitikken favner alt det og kobler vores hverdag i Gladsaxe med de verdensmål, som FN har vedtaget, og som vi i kommunen længe har arbejdet med at gøre til virkelighed. Arkitekturpolitikken er derfor formuleret ud fra, hvordan vi kan udforme det fysiske miljø, så det giver alle i Gladsaxe gode og skønne steder, og så vi samtidig medvirker til at skubbe verdens udvikling i en positiv retning, eksempelvis ved at være gode ved miljøet og tage vare på konsekvenserne af klimaforandringerne.

Når vi begynder her, er det fordi arkitektur både skal give mening for mennesker her og nu, og i fremtiden. God arkitektur understøtter menneskers livskvalitet og tillid, sundhed og følelsen af at høre til, og sikrer, at også fremtidige generationer får gode hjem, lokalområder, arbejdssteder, transportveje og byer.

I nogle årtier har vi ikke været så gode til at huske det. Men nu vil vi det igen. Vi vil gøre Gladsaxe bedre at være i, bo i, arbejde i og besøge. Og vi vil have liv i hele Gladsaxe.

Vi kommer ikke til at forandre Gladsaxe fra den ene dag til den næste. Men når vi tager fat på nye projekter, vil vi fremover sørge for, at vi udvikler og forandrer Gladsaxe på måder, som øger livskvaliteten, sundheden og sanseligheden. Vi udvikler Gladsaxe for mennesker.

Trine Græse
Borgmester

Almene bebyggelser af høj arkitektonisk kvalitet er et kendetegn for Gladsaxe udviklet i 50'erne. Her ses "Rundgården", Marielyst i forgrunden.

Byen er vi fælles om

Gladsaxe Arkitekturpolitik er udarbejdet på tværs af kommunens mange fagligheder og sætter retning for de fysiske rammer med ønsket om at skabe en bæredygtig og smuk by.

Politikken er et resultat af mange menneskers arbejde, både internt i kommunen og i dialog med mange eksterne parter. Vi har talt med kolonihaveforeninger og virksomhedsejere, med unge og ældre, med kulturforeninger og faglige eksperter, med borgerpanel og rettighedsråd, og med mange andre. Undervejs har vi fået uvurderlige input, som på forskellig vis præger politikken og har givet os ny viden.

Dialogen ønsker vi at fortsætte. Jeg håber, at arkitekturpolitikken bliver et aktivt og levende redskab i dialog med alle de mennesker, som udvikler byen. Arkitekturpolitikken er en hjælp til, at vi kan få øje på væsentligheden af kvalitet og skønhed, når vi taler om de fysiske rammer; huse, byrum, design af bænke, træerækker, landskaber og bydele. Den er det sprog, der skal hjælpe os til, at vi i fællesskab kan tale om hvad arkitektur gør, hvordan de fysiske omgivelser påvirker os og ikke kun om hvordan de ser ud.

Arkitekturpolitikken gælder, når private og kommunen udvikler og bygger nyt. Den træder i kraft, hver gang, der sker nyt i byen, når der udvikles og bygges. Når der skal laves lokalplaner, gives byggetilladelser, bygges offentlige byggerier og når vi udvikler nye strategier. Arkitekturpolitikken er bygget op med målsætninger og designprincipper, som vi kan læne os op ad, hver gang et nyt projekt påbegyndes.

Målsætningerne er langtidsholdbare, knytter sig til Gladsaxe Kommunes overordnede, strategiske retninger og indgår som mål for den fysiske forandring af Gladsaxe fremadrettet. Hvert kapitel er illustreret med billeder fra steder i Gladsaxe, hvor vi synes, vi er lykkedes og kan inspirere byens andre projekter.

Designprincipperne er dynamiske. De er retningsgivende og kan justeres efterhånden, som vi tilegner os ny viden og nye erfaringer. Designprincipperne er ikke en tjekliste, men principper som danner ramme for de samtaler, vi som kommune fører med os selv og med byens mange aktører, når vi sammen udvikler byens projekter. Alle principper er ikke relevante altid, men alle kan være relevante og det er den vurdering vores politikere med arkitekturpolitikken beder alle partere om at tage. Derfor er designprincipperne vedlagt som et selvstændigt bilag.

Jeg håber at arkitekturpolitikken bliver en god og konstruktiv hjælp til at skabe gode rammer om livet i Gladsaxe, og til at gøre byen til noget vi alle er fælles om og har et ansvar for.

Tina Saaby
Stadsarkitekt

De store veje, som løber gennem kommunen, gør, at man fra Gladsaxe er forbundet i bil til andre kvarterer i Gladsaxe, til steder på Sjælland og i hovedstadsområdet. Desværre har den intense trafik på vejene den uheldige bivirkning, at 70 procent af alle, der bor i kommunen, er plaget af støj hjemme hos dem selv, og at kvarterer, som støder op til de store veje, får en bagside, hvor man ofte ikke kan komme videre. Gladsaxe bliver klippet i stykker af motorveje.

Vi skal genlæse byens kvaliteter

I Gladsaxe har vi mange fine boligbebyggelser og offentlige byggerier, som vidner om sans for menneskelig arkitektur. Men i de fire sidste årtier i forrige århundrede blev nogle af kvaliteterne glemt. De industrielle muligheder i byggeriet begejstrede. Nu kunne man bygge større og hurtigere end nogensinde. Og i nogle berusende årtier buldrede det frem med motorveje og huse, der skulle bygges hurtigt, rationelt og uden ”pynt”.

Dele af udviklingen som fulgte med modernismen og velfærdssamfundet havde uheldige bivirkninger for det levede liv. Vejene blev bredere og fik flere spor, men uden plads til cyklister og fodgængere. Vi fik kvarterer og huse, som ikke længere hang sammen med hinanden. Byrummene blev så store, at de blev kedelige for gående at bevæge sig igennem, og vi fik kvarterer, der var vanskelige at finde rundt i, fordi alt blev ens.

Vi er nu i en periode, hvor vi reparerer på fortidens fejl og er ved at genlære vigtigheden af menneskelig arkitektur, så arkitekturen understøtter et godt arbejdsmiljø, et skønt boligliv, og at vi oplever byens rum skønne, trygge og som nogen, vi deler med hinanden. Den proces vil vi gerne understøtte med arkitekturpolitikken ”Gladsaxe for mennesker”.

Gladsaxe grænser op til kommunerne København, Gentofte, Lyngby-Taarbæk, Furesø og Herlev. Gladsaxe består af følgende nu sammenvoksede oprindelige landsbyer: Gladsaxe, Buddinge, Bagsværd og Mørkhøj og dækker et areal på 2.500 hektar.

Kommunen blev dannet i 1919 og rummer omkring 70.000 mennesker, 32.000 boliger, 10 folkeskoler og cirka 40.000 mennesker arbejder i kommunen.

Indholdsfortegnelse

1. Gladsaxe for mennesker	
1.1 Sanselighed er mere end vi ser	13
1.2 Livet først	15
<i>Betydningen af menneskeligt design</i>	16
2. Stedsans	
2.1 Gladsaxes historie	21
2.2 Gladsaxe som kludetæppe	23
2.3 Steder har identitet	25
2.4 Gladsaxes 19 kvarterer	27
2.5 Gladsaxes kulturarv	31
<i>Vilhelm Lauritzen miniportræt</i>	33
3. Design til bynatur og byliv	
3.1 Introduktion	37
3.2 Levende Gladsaxe	39
3.3 Gladsaxes kantzoner	41
3.4 Gladsaxes destinationer	43
3.5 Gladsaxes byrum	45
3.6 Gladsaxes veje	47
3.7 Gladsaxes parker og naturområder	49
3.8 Bo-miljøer	51
3.9 Gladsaxes arbejdssteder	53
4. Klimadesignet by	
4.1 Introduktion	57
4.2 Gladsaxe bindes sammen af stier til fodgængere og cyklister	59
4.3 Varme og smukke huse	61
4.4 Regnvandsarkitektur	63
4.5 Byggeri er ressourcer	65
5. Design til alle	
5.1 Introduktion	69
5.2 Hvad vi kan er forskelligt	71
5.3 Boliger til alle	73
5.4 Alle fortjener et smukt sted at bo	75
5.5 Kvartererne skal hænge sammen med hinanden	77
5.6 Tryk by for alle overalt	79
5.7 Byen er vi fælles om	81
6. Vi bygger Gladsaxe sammen	
6.1 Introduktion	85
6.2 Udvikling med udgangspunkt i stedet	87
6.3 Lærende byudvikling	89
6.4 Partnerskaber	91
6.5 Tidlig dialog	93
6.6 Innovation	95
BILAG	97
Retningsgivende designprincipper – et dialogredskab	
Sådan omsættes arkitekturpolitikken	
Sådan er arkitekturpolitikken blevet til	98
Henvisninger og noter	99

1. GLADSAXE FOR MENNESKER

01 Vild med vilje i Mørkhøj

02 Dørhåndtag på Mørkhøj Skole

03 Søborg Torv

04 Duftende blomster i Værebros Park

Uanset om vi tænker over det eller ej, sanser vi hele tiden de steder, vi er. Gennem huden mærker vi vinden og de materialer vi bygger af, gennem næsen dufter vi planterne, bageren og fugtigheden efter regn. Gennem ørerne opfanger vi hinanden og størrelsen på de rum vi befinder os i. Gennem synet og alle sanserne opfanger vi solen og lyset som påvirker vores humør.

1.1 Sanselighed er mere end vi ser

Arkitektur er mere, end det mennesker ser. Nogle gange kan vi glemme det, for arkitektur kommunikeres ofte i billeder, som her i Arkitekturpolitikken.

Men arkitektur opleves af enhver af os med alle sanser. Gennem ørerne opfanger vi lyden af bilmotorer, af stemmer tæt på eller langt væk, fuglekvidder og vind som suser i en trækrone. Gennem huden mærker vi en lune i brisen og at træbænken er varmere at sidde på end betonkanten. Gennem næsen dufter vi planterne i parken og at bageren på hjørnet har kanelnegle i ovnen. Smags-sansen kommer i spil, når vi opsøger køkkenhaven, shawarmabaren

eller pølsevognen, og når barnet bidder i spanden i sandkassen.

Altid og hele tiden modtager vores sanser mængder af stimuli fra det konkrete, fysiske sted, vi opholder os. Sanseindtrykkene er med til at forme vores adfærd. Hvis vi er et sted, der opleves rart, slapper vi mere af og møder andre med større tillid. Og forskning har vist, at frodige haver påvirker hjernen positivt og mindsker psykiske lidelser og stress.

Det er det ansvar, vi som kommune vil være os bevidst, når vi planlægger, udvikler og designer byen. I hvert eneste projekt findes en unik mulighed for at gøre

stedet bedre for mennesker – uanset om det er en bygning, et byrum eller et landskab, og uanset om det er noget nyt, der tilføjes, eller det er en ændring i noget eksisterende. Den mulighed vil vi i kommunen gerne gribe – og vi vil gerne opfordre alle private, virksomheder og andre, som bygger, renoverer og udvikler byen sammen med os, at I gør det samme. Sådan at de mange små og store ændringer, som hele tiden sker i Gladsaxe, er med til at øge livskvaliteten, sundheden og oplevelsesværdien for alle borgere. På den måde kan vi sammen udvikle det, vi kalder by for mennesker.

■ Målsætning:

Bygninger, byrum og landskaber skal udvikles med omhu for, at mennesket oplever de fysiske omgivelser med alle sine sanser

Legedammene ved Gladsaxe Idrætsanlæg – Bisgaard Arkitekter 2015. Projektet består af tre damme og demonstrerer hvordan investeringer i klimatilpasning kan tilføre merværdi ved at blive koblet med sociale og bevægelsesmæssige tiltag. Anlæggets konkrete merværdi, i forhold til en traditionel regnvandsløsning, ligger i de nye aktivitetstilbud og rekreative landskabelige elementer som skaber nye attraktioner for en gruppe brugere, som ellers ikke ville besøge sportsområdet.

1.2 Livet først

Med arkitekturpolitikken i Gladsaxe insisterer vi på at tænke byliv før byrum og byrum før bygninger. Kommunen vil sætte fokus på det levet liv og de rammer, der skal til for at livet kan udvikle sig i al dens mangfoldighed og i fællesskab med Gladsaxes borgere, med naboer, gæster og samarbejdspartnere.

Byrum er rummet mellem husene og afgrænses af husenes facader, som dermed indgår som byrummets vægge. Byrum er alle rum, uanset om det er en park, en vej, en plads, et naturområde, en gårdhave eller en forhav, og

uanset, om det er privat eller offentligt.

Arkitekturpolitikken har fokus på at skabe øjenkontakt mellem livet i bygningerne og livet udenfor bygningerne. Den tager højde for den menneskelige skala og, hvordan arkitektur skaber rammer for livskvalitet, og den inviterer til fællesskab mellem mennesker.

I målsætningen ligger, at vi ser på, hvordan Gladsaxe allerede fungerer, og at vi udvikler og designer ud fra de behov og det liv, vi ønsker at fremme. Når bygninger kommer sidst i kæden, er det for

at arkitekterne kan finde frem til, hvordan bygningerne udformes, sådan at de bedst understøtter livet, også udenfor bygningen. Hvordan er en bygning generøs i forhold til byen? Hvordan tilfører den noget nyt til stedet, som kan gøre livet bedre for de der bor eller arbejder her, eller blot passerer forbi?

Med den målsætning kommer vi som kommune til at udvikle byen sådan, at nyt byggeri indpasser sig stedet og skal fungere med det, der findes i forvejen. Og efterhånden som byen udvikles, opstår flere og flere gode steder, hvor livet kan udspille sig.

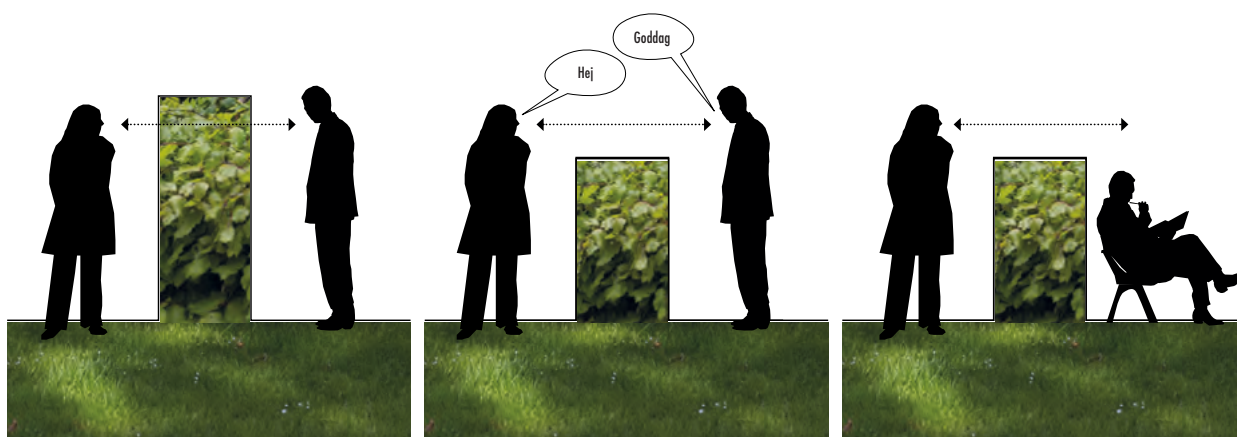
■ Målsætning:

Vi designer rammer for byliv før vi designer byrum, og vi designer byrum før bygninger

Eksempler på viden om mennesker

"Arbejdet med den menneskelige skala handler grundlæggende om at sikre gode rum i byerne for mennesket til fods med respekt for de muligheder og begrænsninger, der knytter sig til menneskets egen krop."

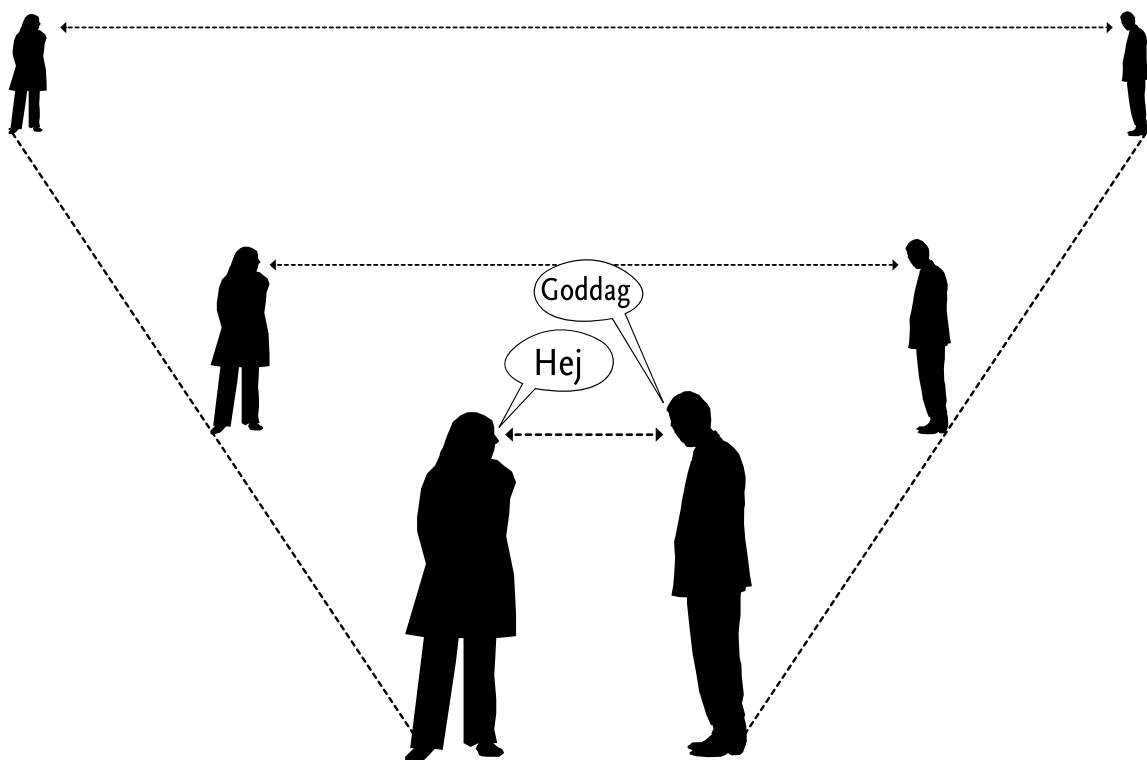
Jan Gehl

Øjenkontakt over hækken

Høje hække og hegn skaber ofte utryghed og giver en fornemmelse af tomme rum, hvor der ikke er fællesskab. Det betyder, at naboer ikke kan se hinanden, og at man fra huset ikke kan se, om der går nogen forbi på fortovet udenfor, ligesom man udefra ikke fornemmer, at der bor nogen bag hækken eller hegnet. Huse uden kontakt til gaden oplever flere indbrud end huse med kontakt til gaden.

Gennemsnitlig er vores øjenhøjde 160 centimeter, når vi står op og 120 centimeter, når vi sidder ned. Denne viden kan vi bruge til både at skabe fællesskab og privathed. Når afgrænsningerne ikke er højere end maks. 150 cm kan de fleste mennesker se over og alligevel trygt mærke, at der er en klar adskillelse mellem nogens private grund og et offentligt areal, som et fortov. Det bliver en tryk situation for mennesker på begge sider af adskillelsen at hilse og føre en samtale.

Øjenkontakt mellem mennesker

Menneskets sanseapparat er skruet sådan sammen, at vi først på ret kort afstand kan aflæse en modgåendes ansigtstræk og vurdere, om det er et menneske, som ser venligt og imødekommende ud. Det har stor betydning for oplevelsen af tryghed, men også for, om der kan ske en interaktion, om to mennesker hilser på hinanden eller indleder en snak. Lysforhold, solretning og tid på døgnet spiller naturligvis også ind.

Størrelsen på byrum og vejbredden er derfor afgørende for, om to mennesker, som bevæger sig i forskellig retning kommer tæt nok på hinanden til, at der kan opstå en kontakt.

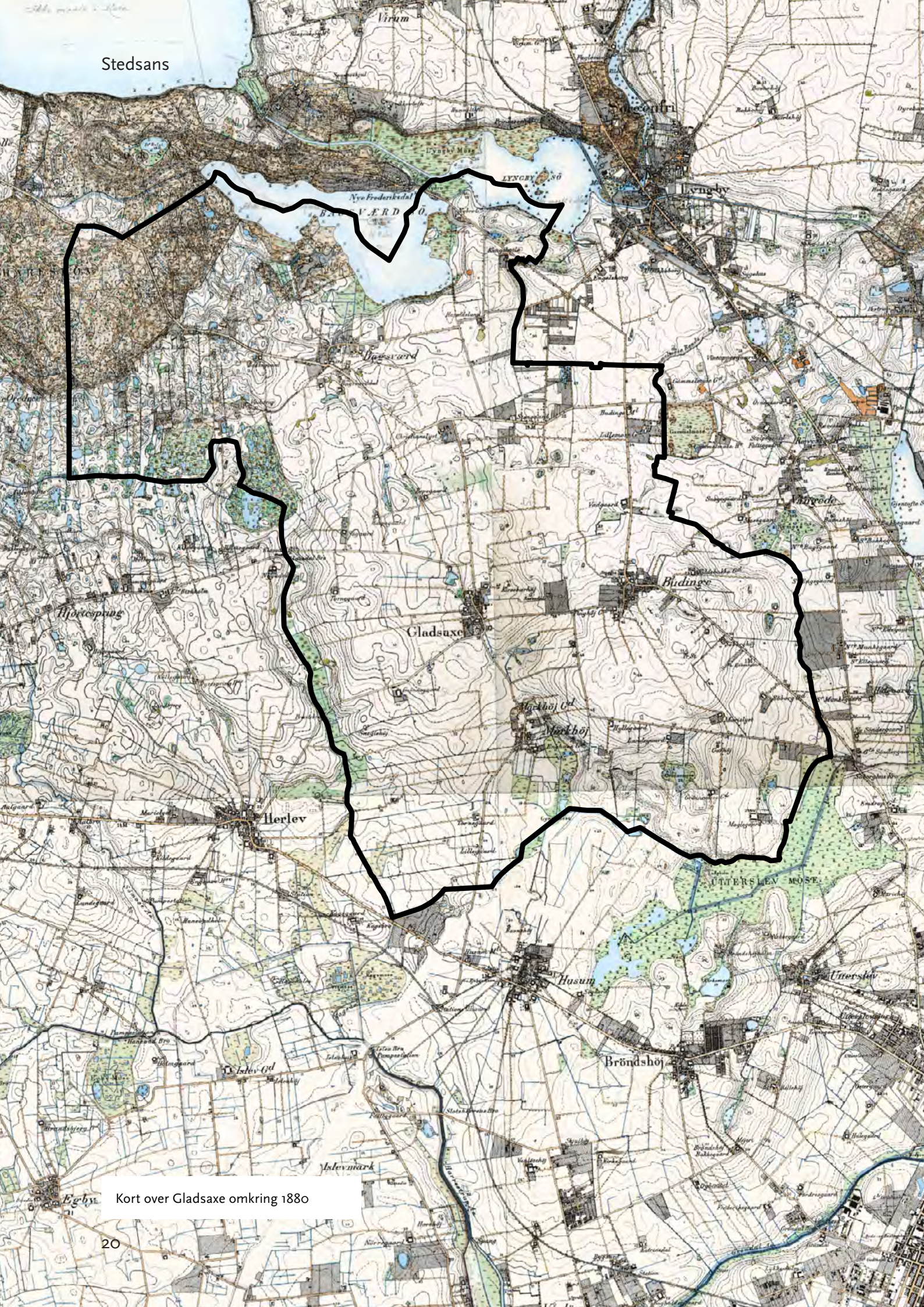

Gladsaxe Kirkegård i forgrunden. Bagved boligblokke som støder op til Gladsaxe Erhvervscenter. I horisonten ses Høje Gladsaxe med de fem ikoniske højhuse mod venstre og TV Byen med et andet ikonisk højhus mod højre. Gladsaxe er sit helt eget kludetæppe af stilarter, højder, funktioner og historie.

2. STEDSANS

Stedsans

Kort over Gladsaxe omkring 1880

2.1 Gladsaxes historie

Før Gladsaxe blev til en sammenhængende by, var der i det, som i dag er Gladsaxe Kommune fire landsbyer; Buddinge, Bagsværd, Gladsaxe og Mørkhøj. Mellem de fire landsbyer lå gårdene spredt med lodder af marker, der i deres egne mønstre bandt landsbyer og gårde sammen. I dag kan vi, hvis vi leder efter det, finde de fire landsbyer, ligesom enkelte af gårdene er bevaret. I nutidens Gladsaxe har vi masser af stednavne, som går tilbage til dengang, ligesom markskellene og vejene flere steder stadig udgør strukturer i nutidens by. På den måde er fortiden med til at fortælle historien om, hvad Gladsaxe er i dag.

I kanten af kommunen ligger store naturområder som Bagsværd Sø, Hareskoven, Smør- og Fedtmosen, Kagsåen, Høje Gladsaxe Park som hænger sammen med

Utterslev Mose i København, Gynge mosen og i Gentofte Kommune er Gammelmosen og Mariebjerg Kirkegård. Naturområderne giver skønne, rekreative muligheder for borgerne, og er samtidig en del af kanten, som støder op til og deles med andre kommuner.

I begyndelsen af 1900-tallet tog urbaniseringen fart. Over fire årtier, fra cirka 1930 til 1970 blev Gladsaxe udbygget med boligområder og erhvervsområder. Der blev fra 1930'erne udbygget tre erhvervs kvarterer, Bagsværd Erhvervs kvarter, Gladsaxe Erhvervs kvarter og Mørkhøj Erhvervs kvarter. Erhvervsområderne blev ikoner for erhvervsudvikling i Danmark, Gladsaxereglen* blev til national viden og i dag står Mørkhøj Erhvervs kvarter som et eksempel på hvor meget det grønne kan gøre selv et

erhvervsområde til et generøst område, der tilbyder herligheds værdi for mennesker, når vi planlægger for det og investerer i det.

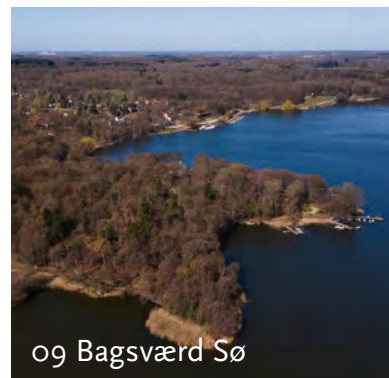
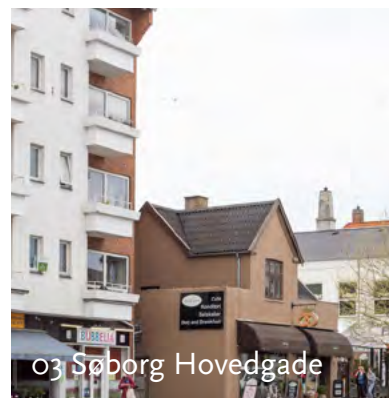
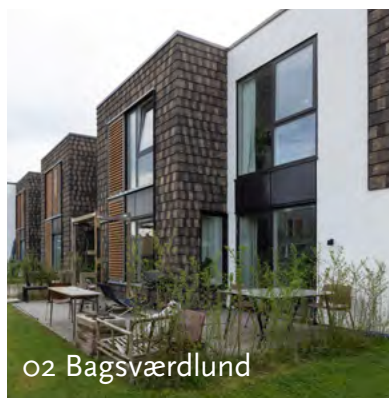
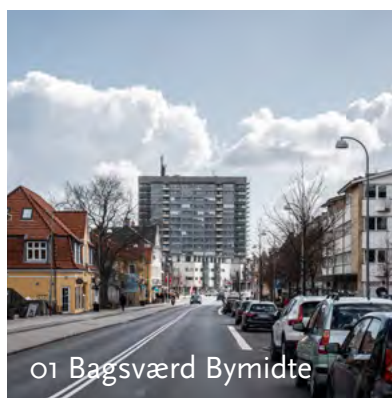
Mellem erhvervsområder, landsbyer og Københavns udvidelse kom også villakvarterer og velproportionerede almene rækkehusbebyggelser til, som i dag ligger lidt gemt, men udgør skønne bosteder for mange og tilbyder rekreative værdier med parker, som danner overgang mellem den enkelte husstand og den fælles by. Siden kom motorvejene til, og de sidste store nye boligområder blev bygget; Værebros Park og Høje Gladsaxe.

I den videre udvikling af Gladsaxe vil vi som kommune arbejde med at fremme de elementer af historien, som rummer kvaliteter i hverdagslivet.

■ Målsætning:

Byens historie styrkes, når der udvikles og bygges nyt

Stedsans

Gladsaxe udgøres af et sammenvævet bymiljø, der ofte skifter karakter, boligkvarterer og erhvervs-kvarterer, samt af et kludetæppe af byggeri i alle størrelser og forskellige stilarter og uden en samlende bystruktur.

2.2 Gladsaxe som kludetæppe

Selv om arealet er så godt som fuldt udbygget, har Gladsaxe ikke en klassisk bymæssig struktur med et bycentrum, der tyndes ud mod forstaden, ligesom for eksempel Rødovre, Ribe eller Roskilde.

Gladsaxe udgøres snarere af et sammenvævet bymiljø, der ofte skifter karakter, boligkvarterer og erhvervskvarterer, samt af et kludetæppe af byggeri i alle størrelser og forskellige stilarter og uden en samlende bystruktur.

De forskellige dele og de bratte skift mellem delene gør, at byen opleves som et blandet sted. Her er erhvervsområder placeret i

landskaber med frisk luft og fine sammenhænge. Beboelsesområder med villaer og rækkehuse, der også samles af landskabsbehandling, og her er offentligt byggeri i høj kvalitet.

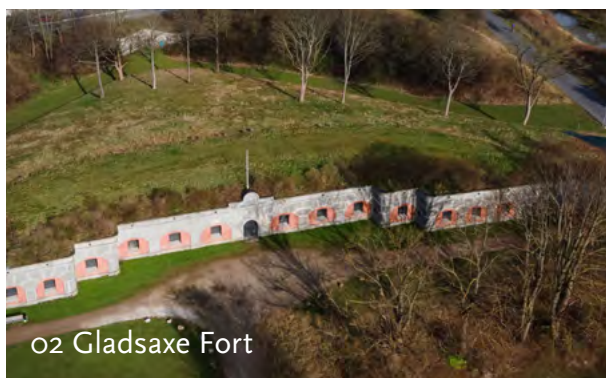
Søborg Hovedgade og Bagsværd Hovedgade udgør bylivsmæssige knudepunkter, hvor mange finder hen for at handle, mens idrætsområderne udgør andre typer af tyngdepunkter i byen, der især er travle i fritiden.

Forskelligheden gør også, at det er vigtigt at bevare bygninger, sådan at Gladsaxe med tiden får mere og mere historie, som er synligt i byen. Det giver tyngde og identitet.

Gladsaxe Kommune rummer arkitektoniske attraktioner, mange tegnet af Vilhelm Lauritzen, men også Bagsværd Kirke, tegnet af arkitekt Jørn Utzon, Novo Nordisk hovedsæde, tegnet af arkitektfirmaet Henning Larsen (2011-14) og parken omkring, tegnet af arkitektfirmaet SLA, samt bådfarten på Bagsværd Sø, Aldershvile Slotspark og de mange batterier og forter fra befæstningen af København tilbage til Kong Christian den fjerde. Ved at prioritere høj arkitektonisk kvalitet vil vi som kommune medvirke til, at Gladsaxe også fremover får nye bygninger, byrum og funktioner, som kan tilføre stolthed og udgøre samlingspunkter for beboere og besøgende.

■ Målsætning:

Gladsaxe skal være kendt for identitetsskabende arkitektur

Billederne er eksempler på steder med en stærk identitet enten fordi de i sig selv er ikoniske projekter, fordi de binder os sammen med vores historie eller fordi de er harmoniske og skabt i menneskelig skala.

2.3 Steder har identitet

Ligesom ethvert menneske har sin egen personlighed, som andre kan genkende det på, har ethvert sted sin egen identitet. Flytter man eller får et nyt job, skal man lære det nye sted at kende og lære at finde rundt i byen.

Nogle steder i Gladsaxe opleves med en stærk identitet, der for eksempel udspringer af ikonisk arkitektur som Bagsværd Kirke eller Høje Gladsaxe, et klassisk udformet byrum som Søborg Torv eller af en harmonisk boligbe-

byggelse som Søndergård Park. Andre steder har så lidt særpræg, at de kan opleves som ikke-steder og være vanskelige at forstå. Det kan for eksempel gælde steder, hvor man er i transit, ved busstoppestedet og på motorvejen.

At stederne har en positiv identitet, er vigtigt og værdifuldt for de mennesker, som bor, arbejder og besøger Gladsaxe. Og det er også værdifuldt i et større perspektiv, som tråde der forbinder mennesker på tværs af historien. Ste-

derne rummer spor af dem, der var her før os, og hvis vi bygger videre på stederne med omhu og sans for identiteten, kan vi sørge for, at de der kommer efter os, oplever positive og stærke steder, som de kan fortsætte med at forbinde til og bygge videre på.

Når vi omdanner og udvikler ny arkitektur – uanset hvem der gør det – skal vi derfor først gøre os bevidste om, hvad stedets identitet er.

■ Målsætning:

Projekter udvikles med forståelse for stedets identitet

Nybro Kvarter

Hareskoven

Bagsværd Kvarter

Stengård Kvarter

Bagsværd Bypark Kvarter

Værebros Kvarter

Bagsværd Erhvervs-kvarter

Haspegård Kvarter

Vadgård Kvarter

Gladsaxe Kvarter

Buddinge Kvarter

Kagså Kvarter

Gladsaxe Erhvervs-kvarter

Søborg Kvarter

Mørkhøj Erhvervs-kvarter

Høje Gladsaxe Kvarter

Maglegård Kvarter

Gyngemose Kvarter

Mørkhøj Kvarter

2.4 Gladsaxes 19 kvarterer

Gladsaxe er opdelt i 19 kvarterer med hver sine særkender. Kvartersidentiteterne er nogle steder stærke og tydelige og fortæller om den fælles historie som eksempelvis Haspegård kvarter og Høje Gladsaxe kvarter. Andre steder er kvarteret en blanding af erhverv,

boliger og veje på en måde, som ikke forekommer enkelt at sammenfatte i en identitet, som Bagsværd kvarter og Kagså kvarter. Kvarterernes identiteter er et godt grundstof til at udvikle Gladsaxe. Derfor vil vi som kommune over de kommende år både udarbejde

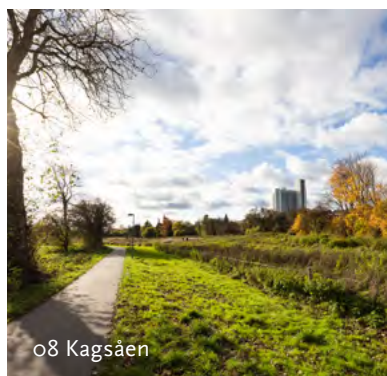
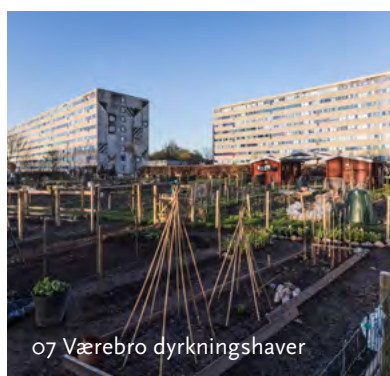
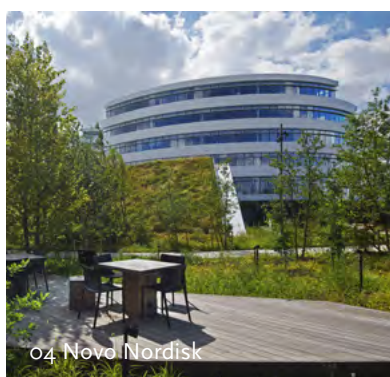
beskrivelser af kvartererne, som fremtidig udvikling kan læne sig op ad, og vi vil arbejde for, at alle kvarterer tilbyder noget attraktivt ikke kun for dem, som bor i kvarteret, men også for besøgende.

■ Målsætning:

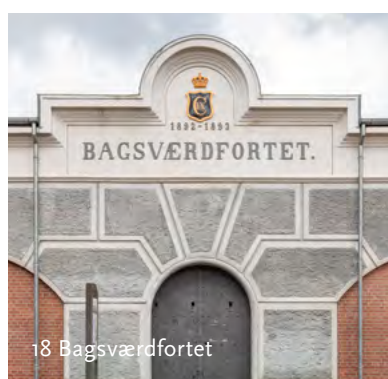
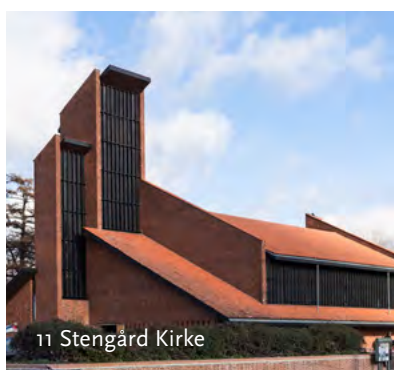
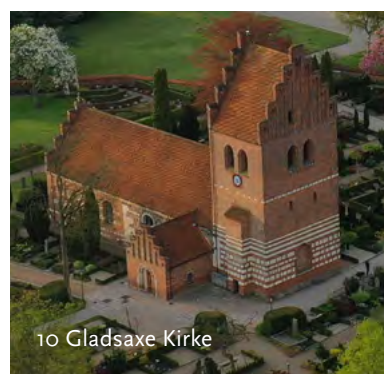
Alle Gladsaxes 19 kvarterer udvikles til at få egne klare og stærke identiteter med synlige attraktioner, som inviterer andre ind

Stedsans

- 01 Hareskoven kvarter
- 02 Kagså kvarter
- 03 Bagsværd kvarter
- 04 Bagsværd Erhvervsquarter
- 05 Mørkhøj Erhvervsquarter
- 06 Bagsværd Bypark
- 07 Værebros kvarter
- 08 Mørkhøj kvarter
- 09 Gyngemose kvarter

- 10 Gladsaxe kvarter
- 11 Stengård kvarter
- 12 Maglegård kvarter
- 13 Nybro kvarter
- 14 Høje Gladsaxe kvarter
- 15 Søborg kvarter
- 16 Buddinge kvarter
- 17 Gladsaxe Erhvervscenter
- 18 Haspegård kvarter
- 19 Vadgård kvarter

Dynamovej, Mørkhøj Erhvervsquarter. Et bymiljø som rummer bevaringsværdige landskabselementer og er udviklet med stor sans for livskvalitet for de mennesker der arbejder og bruger området. Erhvervsquarteret er udformet efter en detaljeret og omhyggelig planlægning i 1965. Quarteret vejbetjenes af et smukt beplantet ringvejssystem og er indrettet med græsklædte arealer mellem virksomhederne.

2.5 Gladsaxes kulturarv

Udpegning af bevaringsværdige bygninger og bymiljøer er en kommunal opgave, som vi er bevidste om i Gladsaxe Kommune. Gladsaxe rummer mange fysiske elementer fra tidligere tider, bygninger, bastioner og landskabstræk, som trækker spor

langt tilbage i tiden. Det er vores fælles kulturarv, som formidles i det fysiske miljø, og den vil vi værne om.

Udviklingen af Gladsaxe skal derfor respektere de eksisterende kulturværdier. Det betyder, at vi

benytter Slots- og Kulturstyrelsens SAVE-metode til at vurdere, om bygninger eller andre elementer i det fysiske miljø, er bevaringsværdige i sig selv. Vi vurderer også, om det fysiske miljø rummer en særlig kulturel eller social værdi for byens borgere og brugere.

■ Målsætning:

Vi værner om bygninger og bymiljøer, også nyere tids arkitektur, også nyere tids arkitektur, når vi udvikler byen

Stedsans

Vilhelm Lauritzen bygger i Gladsaxe:
Gladsaxe Rådhus 1937
Badmintonhal, Gladsaxe Idrætspark 1937
Marielyst Skole 1938
Bibliotek Gladsaxevej 11 1939-40
Stengård Skole 1949-50
Mørkhøj Skole 1954
Vadgård Skole 1957
TV-Byen – helhedsplan og bygninger fra 1965
Mørkhøj Erhvervsquarter – helhedsplan 1965
Søborg Torv (Høje Søborg) med Søborg Park Allé – helhedsplan 1950

Mørkhøj Skole 1954
Aulaen som vender ud mod skolegården er smukt detaljeret og skaber sammenhæng mellem livet ude og livet inde.

Gladsaxe Kommune som arkitektonisk frontløber

Miniportræt af Vilhelm Lauritzen skrevet Jens Kvorning, arkitekt og byplanlægger

I 1936 vandt arkitekten Vilhelm Lauritzen konkurrencen om et nyt rådhus i Gladsaxe Kommune; det blev indgangen til en række andre opgaver for kommunen – især skoler og idrætsanlæg, men også medvirken til den første dispositionsplan. Lauritzen står dermed som en central aktør i opbygningen af det vi i dag vil kalde velfærdsbyen og dens bærende institutioner.

Rådhuset udgjorde i den klassiske by et tyngdepunkt i kraft af sin monumentalitet, som blev skabt af både bygningen selv og pladsen omkring den.

Lauritzen nyfortolker rådhusets bymæssige rolle ved at organisere bygningen i en L-form som – flankeret af en lav mur og række træer på den tredje side – skaber en åben plads i kontakt med Søborg Hovedgade: Den nye plads i den åbne by.

Selve bygningen er beskeden, venlig og inviterende. Den

refererer med sine røde mursten både til traditionen og til det fremvoksende forstadslandskab, samtidig med at den overholder modernismens formelle krav med gennemgående vinduesbånd og en skarpskåret kubisk form. Det skarpskårne, der i nogle tilfælde kunne gøre modernismens bygninger meget kølige, bliver hos Lauritzen altid dæmpet ned af venlige materialer og en overvældende omhyggelig detaljering af alle de bygningsdele man kommer i kontakt med: gelænder, møbler, lamper, dørindfatninger dørgreb og andet inventar er formet med sans for det organiske og for funktionen så man umiddelbart glædes ved det og føler sig velkommen og godt tilpas i Lauritzens bygninger.

Den omhu Lauritzen lægger i detaljeringen viser han også i fortolkningen af alle de nye forstadsbygningstyper og anlæg.

Skolerne og sportsanlæggene gennemtænkes meget omhygge-

ligt med hensyn til deres funktion og organisering, og Lauritzen er også meget optaget af byens organisering. Han er en af de få danske arkitekter, som følger og deltager i den internationale avantgardebevægelse CIAM's aktiviteter og møder. CIAM* fremkom med mange anvisninger på hvordan den moderne arkitektur og den moderne by skulle tænkes, organiseres og formes, og nogle af disse anvisninger var temmelig dogmatiske. Igen er det karakteristisk for Lauritzen, at samtidig med at han var meget engageret i modernismens diskussioner og tankeverden, så formåede han i sine arbejder at modificere og blødgøre nogle af disse anvisninger, så hans bygninger altid fremstår med en venlighed og funktionsduelighed, som gør dem til demokratiske bygninger i den mest kontante betydning.

3. DESIGN TIL BYNATUR OG BYLIV

Gladsaxe har mange skønne steder, som bruges til motion og giver oplevelser. Det vil vi gerne understøtte og skabe mere af.

Bagsværd Fortet

Oberstløjtnant E. J. Sommerfeldt / 1893

Bagsværd Fortet indgik i Københavns Landbefæstning og var i brug som fort frem til 1920.

I dag er Fortet en åben og inviterende park der inviterer til ophold, samvær og bevægelse.

3.1 Design til bynatur og byliv Introduktion

I dette kapitel om bynatur og byliv beskriver vi, hvordan kommunen gerne vil udvikle de forskellige dele, som byen består af, så de bliver grønnere og inviterer til mere ophold, samvær og bevægelse. Det gælder byens veje, byrum og grønne områder såvel som miljøerne tæt på boligerne og på arbejdspladserne.

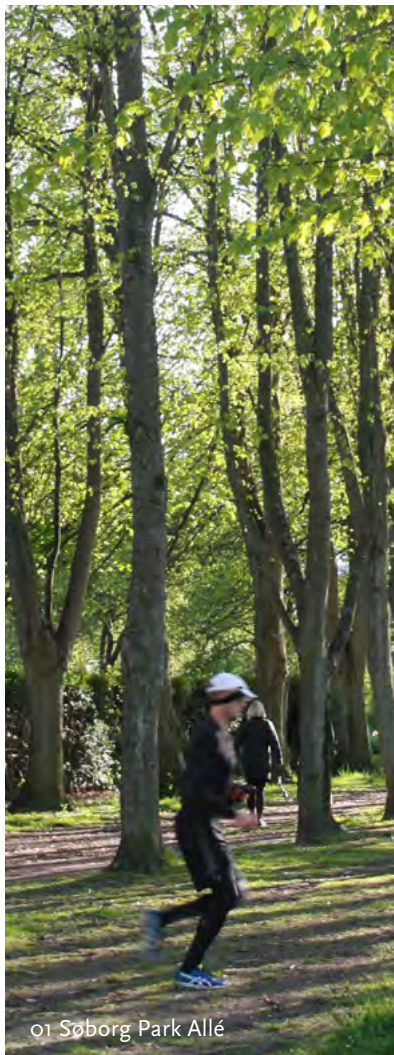
Kapitlet bygger blandt andet på allerede vedtagne strategier og analyser i kommunen som "Gladsaxeliv", der beskriver hvordan bylivet kan udvikles, hvordan byen bedre understøtter det sociale liv og den enkeltes mulighed for at deltage i de mange tilbud, og "Vores grønne Gladsaxe", som er kommunens strategi for, hvordan byen bliver grønnere, så der er kort afstand for alle borgere til grønne områder. Det grønne rummer flere aspekter og har flere funktioner. Det tilføjer både nytteværdi og herlighedsværdi, det vil sige er en fornøjelse for sanserne og livsglæde for den enkelte samt hjælper med at opsamle regnvand og nedkøle hedeølger.

Arkitekturpolitikken er en konkretisering af de strategier, det vil sige en beskrivelse af, hvordan det fysiske miljø udformes, så det bedst understøtter ambitionerne om at borgerne får et mere levende og mere grønt Gladsaxe. Dette kapitel understøtter særligt verdensmål nr. 3,6,8,9,11,12,13 og 15.

Kapitel 3 understøtter Gladsaxestrategien og verdensmålene:

- 3. Sundhed og trivsel
- 6. Rent vand og sanitet
- 8. Anstændige jobs og økonomisk vækst
- 9. Industri, innovation og infrastruktur
- 11. Bæredygtige byer og lokalsamfund
- 12. Ansvarligt forbrug og produktion
- 13. Klimaindsats
- 15. Livet på land

En levende by er en by med gode opholdsmuligheder, hvorfra man kan iagttage naturen eller bylivet, og få sig et tiltrængt hvil. En levende by er også en by, som sikrer mange muligheder for øjenkontakt mellem mennesker, for øjenkontakt er afgørende for, om vi oplever os som en del af fællesskaber, og vi møder hinanden med tillid og tryghed.

3.2 Levende Gladsaxe

En levende by er en by med mennesker. En by hvor man kan gå ture, dyrke sport, lege og færdes blandt hinanden. Hvor man møder naboer, kollegaer og venner, og hvor man måske støder på mennesker man ikke kender.

En levende by er en by, hvor det er let og rart at bevæge sig mellem hverdagslivets vigtige stop til fods og på cykel, hvor stierne er æstetiske oplevelser og tilbyder smutveje.

En levende by er en by med meget og mangfoldigt bynatur. Når bynaturen er frodig og får lov at fylde i

rummene mellem bygningerne, øges livskvaliteten og glæden ved byen.

Gladsaxes funktioner og attraktioner er knudepunkter for Gladsaxeliv. Livet strømmer til og fra stederne, fordi der er noget, vi skal eller gerne vil opleve, alene eller sammen med andre. At vi har gode steder at samles, er afgørende for, at det enkelte menneske kan have et rigt hverdagsliv, der ikke bare består af arbejde og skole, men også idræt, kunst, foreningsliv og muligheder for at gøre noget sammen med andre.

For at understøtte en udvikling, hvor Gladsaxe bliver en mere og mere levende by, vil vi som kommune designe veje, byrum og bygninger på måder, der får flere til at opholde sig udendørs, gå, cykle og lege. Vi vil tænke byrum som landskaber og bruge forskellige typer af beplantning og byggematerialer. Og vi vil selv designe og opfordre byens andre "bybyggere" til at designe ud fra en forståelse af, at de fleste mennesker er fodgængere enten hele turen eller på strækningen ud til bilen, hen til bussen og fra cyklen ind i butikken.

■ Målsætning:

Flere opholder sig mere ude og flere går, cykler og bevæger sig mere

01 Mørkhøj

02 Biblioteket i Høje Gladsaxe

03 Søborg Park Allé

04 Bagsværd Bypark

Det sted, hvor bygningen møder uderummet kaldes kantzonen. Kantzonen er vigtig at give designmæssig opmærksomhed, fordi undersøgelser viser, at op til 70 procent af al ophold sker i kantzonen. Når kantzonen er godt designet, er der altså mere ophold ude, og ophold ude understøtter fornemmelsen af ejerskab og tryghed.

3.3 Gladsaxes kantzoner

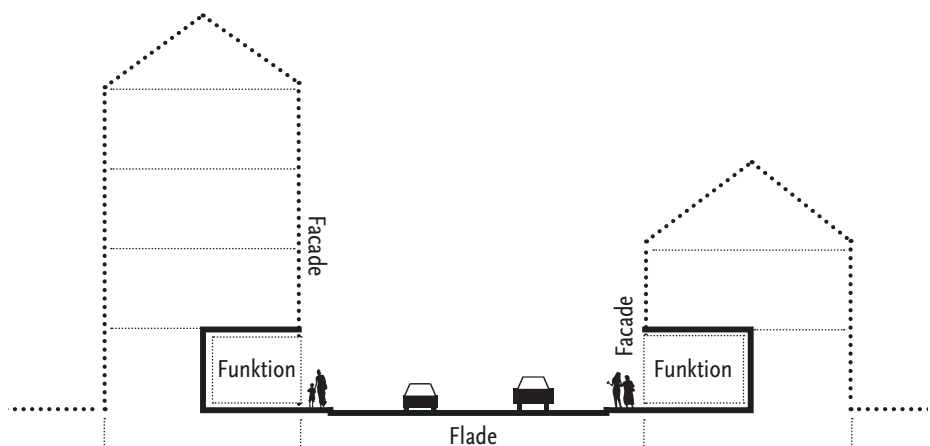
Kantzonen er arkitektens ord for det sted, hvor bygningen møder uderummet. Kantzonen er et vigtigt sted ved alle bygninger, for her foregår 70 procent af byens liv. Det skyldes, at de fleste mennesker foretrækker at have ryggen ”dækket” og derfor placerer sig tæt på en bygning, når de opholder sig ude. Det føles trygt og giver overblik over, hvad der sker. Byens kantzoner er et naturligt sted for praktiske funktioner

som cykelparkering, passage for gående og cyklister, udeservering, skybrudssikring osv. Gode kantzoner skaber sammenhæng mellem hvad der sker i bygningens stueetage, og rummet udenfor.

Vi vil arbejde med at indrette og udforme kantzonerne sådan, at der er private, halvprivate og offentlige zoner i overgangen mellem bygning og uderum. Og kantzonen skal selvfølgelig desig-

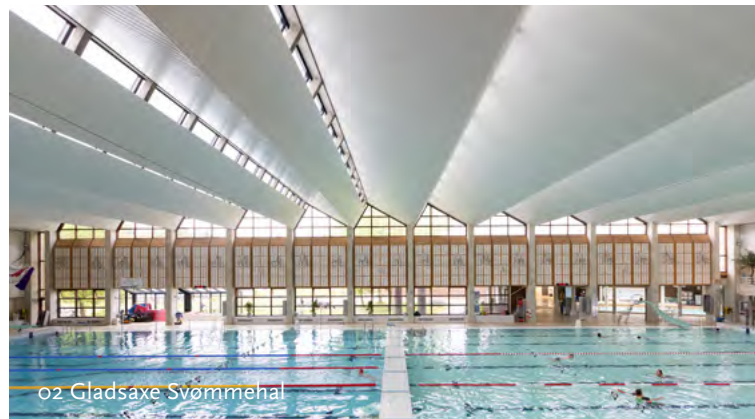
nes og indrettes forskelligt alt efter, om der er tale om en privat bolig på en villavej eller en butik på en hovedgade.

Veldesignede kantzoner betyder, at flere opholder sig ude, så snart vejret indbyder til det. Det understøtter både livskvaliteten for den enkelte, samt naboskab og fællesskab. Derfor spiller udformningen af kantzoner en helt central rolle i den videre udvikling af Gladsaxe.

■ **Målsætning:**

Bygninger og byrum udformes med levende kantzoner, så de understøtter liv og ophold langs kanten af bygninger

Byens mange funktioner er destinationer for mange og udgør naturlige tyngdepunkter i byen. De skal være nemme at komme til og udformes og placeres ud fra overvejelser om, hvordan funktionen kan få mest mulig kraft i byen som destination, både for nærområdet og for hele Gladsaxe.

Vi har mange unikke og smukke destinationer i Gladsaxe, steder som giver en særlig oplevelse og som mange besøger. Det gælder både i naturen, og i de mange funktioner, der tilbyder aktiviteter. Destinationerne skal være imødekomende og lette at finde.

3.4 Gladsaxes destinationer

Som kommune vil vi udvikle det fysiske miljø, så det i Gladsaxe i endnu højere grad bliver let at finde plads til at dyrke sin hobby og opsøge fællesskaber. Samtidig bør der, alle steder i Gladsaxe, være kort til funktioner, man har brug for i forbindelse med hverdagens praktiske og rekreative aktiviteter. Funktionerne er destinationer for mange, og udgør naturlige tyngdepunkter i byen, som vi gerne vil give mere kraft.

Skal byen for alvor opnå gevinst af de destinationer, som allerede findes og af de, som kommer til i fremtiden, skal de udformes på måder, hvor livet inde i bygningerne er synligt udefra, hvor man bliver inviteret indenfor og hvor livet indefra også forplanter sig til at blive liv udenfor. Det skal være en positiv oplevelse at komme til og fra stederne.

Placeringen af kommunens egne – og andre aktørers funktioner – skal ske ud fra bystrategiske overvejelser om, at det er det rette sted til lige præcis den funktion, og den skal udformes ud fra overvejelser om, hvordan funktionen kan få mest mulig kraft i byen som destination, både for nærområdet og for hele Gladsaxe.

■ **Målsætning:**

Funktioner placeres ud fra strategiske hensyn og udformes, så de inviterer ind og giver noget tilbage til byen

"Når man møder noget uventet i byrummet, forstærker det ens opfattelse af virkeligheden. Værker i det offentlige rum minder os om, at byen ikke er et statisk billede, men relativ, til forhandling, åben for vores engagement."

Olafur Eliasson

Søborg Torv er et af Gladsaxes traditionelle byrum, fint udformet og med mulighed for både handel, spisning, leg og rekreativt ophold.

3.5 Gladsaxes byrum

Der findes mange byrum i Gladsaxe, såvel mindre som større pladser og torve. Byrummene er byens offentlige rum, hvor alle må komme, og udgør på sin vis Gladsaxes ansigt.

Byrummene er forskellige. Søborg Torv er et klassisk torv, omkranset af butikker ud mod pladsen, og med trærækker, som markerer forløb og skaber rum. Rådhus-

pladsen er omkranset af bygninger på tre sider, rådhus og bibliotek, et stort rum for gående og de, der har lyst til at slå sig ned på bænke på pladsen.

Udover de store pladser, er der mange mindre byrum, som på forskellig vis udgør samlingspunkter og orienteringspunkter. Det er en vigtig funktion for byrummene.

Derfor bør byrummene være sikre og skønne rum at krydse igennem, rum som inviterer til ophold.

De bør være frodige og give mulighed for, at man både kan være publikum til en begivenhed, gå på loppejagt en lørdag eftermiddag og kan nyde fuglesang og en solstråle på en bænk for sig selv.

■ Målsætning:

Torve, pladser og andre byrum er frodige, grønne rum med kunst, opholdsmuligheder, kroge til fred og ro og mulighed for leg og udfoldelse

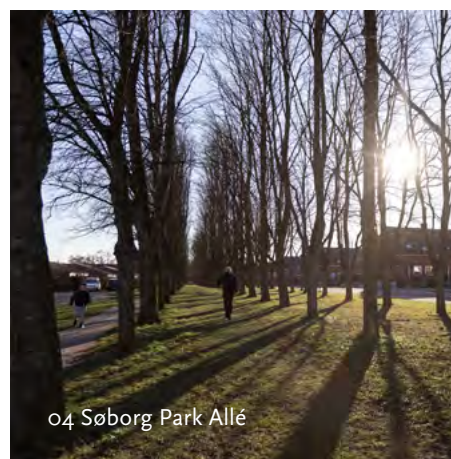
01 Villavej i Søborg

02 Dynamovej i Mørkhøj

03 Bagsværd Hovedgade

04 Søborg Park Allé

Vi har mange veje i Gladsaxe, og når vejene ikke alene er gnidningsfri transportkorridorer, men designes med bynatur, tilfører vi hverdagslivet æstetiske oplevelser og kvaliteter.

3.6 Gladsaxes veje

Gladsaxes veje er mange slags, fra hovedgaden, som løber hele vejen fra Bagsværd i nord til Søborg i syd, over villaveje og til de gennemgående statsveje, som mange kører på uden at se eller opleve, at det er Gladsaxe, de kommer igennem.

Ud fra en trafikmæssig tænkning kan veje forstås som steder, hvor trafik afvikles. Men veje kan og bør være mere end det. For når vi bruger tid – måske lang tid hver

dag – på at bevæge os fra et sted til et andet, bør transporttiden være en rar oplevelse. Derfor vil vi have veje med karakter, natur og variation.

Det får vi i højere grad, når vejene binder byen sammen i stedet for at opdele byen, som de store veje nogle steder gør. Når villaveje i højere grad udvikles til lokale byrum til fællesskab, når handelsstrøg bliver endnu mere fodgængervenlige, og når de større

forbindelsesveje ikke er forbeholdt bilister, men er til alle trafikanter. Vi vil som kommune arbejde på at vejenes kanter ikke er asfalterede parkeringspladser, men at parkering på vejene i stedet sker i varierede byrum med træer eller anden bynatur. Det gælder både på villaveje, i erhvervsområder og i den blandede by. På den måde får vi veje, som siger velkommen hjem og velkommen til, og som samtidig understøtter klimahåndtering og biologisk mangfoldighed.

■ Målsætning:

Flere af byens veje skal udvikles til frodige, grønne byrum

01 Gyngemosen

02 Parkområde ved Signalvej

03 Rådhusparken

04 Bagsværd Sø

Gladsaxe støder både op til store naturområder som Bagsværd Sø og Hareskoven og har mange mindre, fine grønne rum. Vi vil gerne synliggøre de grønne og blå kvaliteter og skabe nem adgang og opholdsmuligheder.

3.7 Gladsaxes parker og naturområder

Gladsaxe har flere parker, end vi måske gør os klart. Kirkegården er en anlagt park, Bagsværd Fort er en park, og mange af Gladsaxes fine almene boligbebyggelser rummer parker, vi kan spadserere igennem og nyde.

Parker er – i modsætning til de mere vilde grønne rum – designet og anlagt til nydelse, oplevelse, leg og fordybelse.

Også i erhvervskvartererne er der parker. Novo Nordisk har anlagt

en park rundt om hovedbygningen, Dyrup har åbnet Æblehaven og Mørkhøjgård ligger på kanten af en lille barokhave.

Derudover rummer Gladsaxe skønne naturområder med masser af natur og herlighedsværdi.

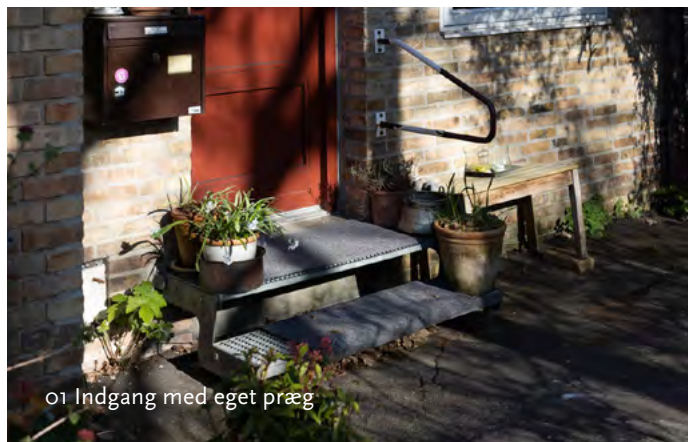
Bagsværd Sø, Hareskoven og Smør- og Fedtmosen er bare et par eksempler, hvor naturen med målrettet naturforvaltning støtter biodiversiteten og dermed områdets oplevelsesværdi.

Fordi Gladsaxe er så godt som fuldt udbygget, er parker og naturområder vigtige som rekreative rum, vigtige som samlingssteder og som steder, hvor vi kan dufte, høre og mærke dyre- og plantelivet.

Derfor er græs og bøgehække ikke natur nok. Vi har brug for en frodig mangfoldighed af planter, så insekter og andet dyreliv tiltrækkes, og vi bliver opmærksomme på alt det, som i løbet af årets sæsoner varierer og gror frem.

■ Målsætning:

Byens parker og naturområder skal have mange naturlige åbninger og være tilgængelige og synlige for alle

01 Indgang med eget præg

02 Rækkehuse i Mørkhøj

03 Etageboligbebyggelsen Marielyst på Gladsaxevej

04 Etageboliger i Værebros Park

Bomiljøet er ordet for det uderum, som er i vores lokalmiljø, fra egen have til de fælles arealer. At bo-miljøet er inviterende og skønt er med til at underbygge naboskab og stolthed for den enkelte ved at bo et sted. Derfor vil vi arbejde med en opmærksomhed på at sikre skønne bo-miljøer.

3.8 Bo-miljøer

At føle sig hjemme er afgørende for alle mennesker. Hjemmet er der, hvor vi føler os trygge, der vi hører til, derfra vi drager ud og møder verden.

Oplevelsen af hjemlighed begynder for mange allerede, når man drejer ned ad sin vej eller parkerer cyklen i stativet ved opgangen. Hvis den enkelte skal knytte sig til sit sted og få mulighed for at lære naboer at kende, skal bo-miljøet være udformet, så det understøtter de basale bo-behov. Det

gælder uanset, om man bor på en villavej eller i etageejendom.

Det er fælles for mennesker, at vi har behov for kontakt med andre og for at kunne skærme os fra støj og gener. Vi har behov for oplevelse, for stimulering og for skønhed. Derfor bør de uderum, som støder op til boligen, ikke alene designes med funktion for øje eller som helt åbne, udifferentierede arealer.

Når vi udvikler det eksisterende og når vi bygger nyt, arbejder vi på at designe udearealerne nær boligene, så der både er områder for den enkelte, for husstanden, for naboskabet og opgangen, og for større fællesskaber. Der bør være naturlige steder at stoppe op og sludre, hen over en hæk eller i et rart område lige udenfor opgangen. Og forhaver i villaområder bør udformes, så naboer kan se hinanden over hækken.

■ Målsætning:

Udemiljøet tæt på byens boliger rummer forskellige muligheder for ophold og mødesteder, så der er naturlige steder at nyde alene, mødes med en ven, med naboer og opsøge større fællesskaber

01 Gladsaxe Rådhus

02 Grannys på Gladsaxevej

03 Novo Nørdisk parkering

04 Dynamovej, Mørkhøj Erhvervsquarter

De omkring 40.000 mennesker, som arbejder indenfor Gladsaxe Kommunes grænser, skal have skønne arbejdssteder med tilstrækkelig dagslys og gode muligheder for let at komme til og fra som fodgænger og cyklist.

3.9 Gladsaxes arbejdssteder

De fleste voksne mennesker tilbringer mange af døgnets vågne timer på deres arbejdsplads. Derfor skal de mange arbejdspladser i Gladsaxe Kommune ikke kun gøre det muligt for mennesker at tjene til livets ophold. Arbejdsstederne bør også understøtte livskvalitet, arbejdsglæde og en oplevelse

af, at arbejdsliv og fritidsliv kan hænge sammen.

Det er derfor vigtigt, hvordan arbejdssteder indrettes, at der er godt dagslys på arbejdspladsen, godt indeklima, og at virksomhederne opleves nemme og skønne at ankomme til, også for bløde

trafikanter, sådan at den enkelte føler stolthed og tilknytning til sit arbejdssted.

Arealerne omkring arbejdsstedet skal invitere til at gå tur og at man kan klare et par af hverdagens små ærinder i sin frokostpause eller på vej hjem.

■ **Målsætning:**

Arbejdssteder og erhvervskvarterer er udformet, så de giver noget tilbage til byen og tilbyder mennesker mere end et godt job

03 Vandledningsstien i Søborg

4. KLIMADESIGNET BY

01 Klimaprojekt på Solnavej og Hagavej

Klimaforandringerne påvirker ikke alene vores temperaturer men i høj grad også nedbørsmængder. Vi skal designe vores byrum med mere bynatur, som kan opsamle vandet, og bygge vores huse og veje på måder, der fremover undgår at udlede så meget kvælstof, som vi har gjort tidligere.

4.1 Klimadesignet by Introduktion

Jordens klima er under forandring. Fremover skal Gladsaxe både kunne modstå og indarbejde klimaforandringerne, og hjælpe med at mindske konsekvenserne.

Gladsaxe Kommune har besluttet at reducere CO₂-udledningen med 70 procent inden 2030. I dag stammer 45 procent af Gladsaxes CO₂-udledning fra transport, mens 52 procent er energiforbruget, fordelt på 22 procent fra boliger og 30 procent fra erhvervslivet. De hovedtal viser noget om, hvor vi skal sætte ind for at nå det politiske mål.

Da kommunen gennemskæres af flere store veje med gennemkørende trafik, er der en del af CO₂-udledningen fra transporten, som kommunen ikke selv har kontrol over. Det indsnævrer fokus sådan, at det bliver vigtigt at gøre noget på de transportområder, som er indenfor rækkevidde for kommunen.

Gladsaxe Kommune har vedtaget ”Strategi for Grøn Omstilling”, som sætter kommunens retning for, hvordan klimamålene nås. Dette kapitel i arkitekturpolitikken beskriver, hvordan vi som kommune vil arbejde med byens fysiske udformning på måder, der understøtter klimamålene. Det gælder for transportområdet, for klimaforandringer herunder regnvandshåndtering og ved genanvendelse af bygninger og byggematerialer og for et langt mere bæredygtigt byggeri generelt. Det handler særligt om verdensmål nr. 6,7,8,9,11,12,13 og 15.

Kapitel 4 understøtter Gladsaxestrategien og verdensmålene:

- 6. Rent vand og sanitet
- 7. Bæredygtig energi
- 8. Anstændige jobs og økonomisk vækst
- 9. Industri, innovation og infrastruktur
- 11. Bæredygtige byer og lokalsamfund
- 12. Ansvarligt forbrug og produktion
- 13. Klimainsats
- 15. Livet på land

Ved at sikre smukke og direkte forbindelser for fodgængere og cyklister gør vi det nemmere at lade bilen stå, og hjælper dermed til at nedsætte CO₂-udslippet i Gladsaxe, som er politisk vedtaget.

4.2 Gladsaxe bindes sammen af stier til fodgængere og cyklister

Skal det lykkes at nedsætte CO₂-udledning, må vi mindske udledningen fra transport. Vi vil udvikle Gladsaxe til en mere gangbar by. Som kommune vil vi inspirere til, at flere skifter bilturen ud med cykelturen eller en tur til fods. Det gør vi ved at sikre smukke og let-

tilgængelige stier for cyklister og fodgængere. Stierne skal forbinde logisk på tværs af kvarterer, til og fra knudepunkter og rundt i byen, så der altid er en smutvej eller en genvej, som gør det til et naturligt valg at lade bilen stå.

Adgangen til kollektiv trafik skal være tryk, sikker og enkel. Vi vil arbejde på, at der er fine og direkte stiforbindelser til stoppesteder for busser og stationer, uanset hvor man bor eller arbejder.

■ Målsætning:

Gladsaxe er trafikplanlagt for fodgængere først, dernæst cyklister, så for brugere af den kollektive transport, og til sidst for bilister

Grønne energiløsninger er hastigt ved at blive implementert mange steder. Vi vil sikre, at de nye anlæg og løsninger også bliver arkitektonisk gode løsninger, så anlæggene indgår på smukke måder i miljøet, og så vi undgår utilsigtede støj- og synsgener.

4.3 Varme og smukke huse

I Gladsaxe bor 42 procent i enfamiliehuse, og 58 procent i etageboliger. Udover steder at bo er der huse til at arbejde i, lære i, lege i, blive inspireret i, dyrke sport i, altså til at leve livet i. Der er forskellige måder at holde husene varme på i de kolde årstider. Mange huse er tilsluttet fjernvarme, men der er også mange, som opvarmer med gas og olie. Flere huse er ved at skifte til mere bæredygtige energikilder.

Nogle typer af bæredygtige anlæg kan desværre tilføre nye, utilsigtede udfordringer som støj fra

varmepumper eller genskin fra solceller. Gladsaxe Kommune vil arbejde for, at overgangen til mere bæredygtige varmeløsninger foregår på måder, der tilfører æstetiske kvaliteter.

En del af det ældre byggeri har udfordringer med varmetab og træk. I de kommende år skal nogle af de bygninger udskifte vinduer, efterisolere og etablere ny ventilation. Også det bør ske uden nye gener og på måder, der tilfører æstetisk kvalitet. For de større boligbebyggelser, som står foran energioptimering og renovering,

betyder det, at de ikke blot bør tilføres "overfrakker" men at arkitekturen medtænkes i energiløsningerne, sådan at husene bevarer og gerne tilføjer nye æstetiske og materialemæssige kvaliteter, og så der eksempelvis tilføres mere dagslys og bedre sammenhæng med udearealer.

Sunde og varme huse er huse der er rare at være i med naturlige materialer, hvor vi selv kan påvirke indeklimaet alt efter behov og hvor vi ikke belaster CO₂-udledningen mere end nødvendigt.

■ Målsætning:

Huse bygges, energioptimeres og renoveres på måder, så de belaster miljøet minimalt samt tilfører kvalitet i materialer, rummelighed og påvirker vores livskvalitet positivt

01 Regnvandsbassin i Bagsværdlund

02 Klimaveje i Bagsværd

03 Regnvandsbassin i Byens Arena ved Høje Gladsaxe

Med de øgede regnmængder, som falder i perioder, har vi fået en ny ressource, som vi kan udnytte til at skabe sanselige oplevelser i byen. Vi skal derfor ikke alene tænke regnvandshåndtering som et teknisk behov men som en æstetisk mulighed.

4.4 Regnvejsarkitektur

Klimaforandringerne betyder, at vi i Danmark både får varmere vejr, mere blæst og at regnen kommer i kraftige skyl, når den kommer. Med spildevandsplanen har Gladsaxe Kommune vedtaget en strategi for at håndtere regnvandet på overfladen og lede det til søer og vandløb i stedet for i kloakkerne. For at realisere Spildevandsplanen skal der de kommende årtier gennemføres ganske mange og omfattende projekter, der kommer til at ændre på byens overflader, sådan at de bedre kan

tilbageholde og udnytte regnvand. At så store investeringer skal ske udgør en unik mulighed for at implementere kloge løsninger i byen, som ikke alene varetager vandmasserne men også er med til at afbøde hedebløge ved for eksempel at plante skyggegivende træer og kan give smukke, varierede veje samt nye rekreative og æstetiske kvaliteter. De ekstra liter regnvand ønsker vi at udnytte til regnvandsarkitektur, det vil sige projekter, der bruger vand til at skabe sanselige oplevelser.

At vandet skal håndteres på overfladen betyder også, at der i de kommende år bliver mere pres på arealerne. Hvor mange kvadrater skal der bruges på cykelparkering, hvor meget skal der bruges på veje og parkering, hvor meget på legepladser og hvor meget på vandhåndtering? Derfor bliver opgaven for kommunen at sikre, at den store vandopgave tænkes sammen med andre projekter, så det enkelte byrumsprojekt løser flere udfordringer samtidig.

■ Målsætning:

Klimatilpasning indgår som en integreret del af de arkitektoniske løsninger med mere og bedre bynatur og øger vejrummenes æstetiske kvalitet

Verdens første cirkulære børnhus på Tobaksvejen – visualisering – arkitekter Lendager Group 2021

I Gladsaxe Kommune har vi en ambition om, at når vi bygger og renoverer, genbruger vi bygningsdele og byggematerialer, så vi på den måde nedsætter CO₂-forbruget.

4.5 Byggeri er ressourcer

Der er store CO₂-gevinster at hente ved at genanvende bygninger og byggematerialer. I Gladsaxe Kommune vil vi gå foran og i egne projekter genanvende og gentænke bygninger.

Genanvendelse handler om at udnytte de ressourcer, som i forvejen findes. Med i købet får man den gevinst, at ældre bygninger ofte er bærere af identitet og indgår i kvarterets eller hele byens samlede fortælling. Det er en

værdi, vi ønsker at fremme, og det gør vi ved at arbejde med at byens historie er synlig og kan opleves som lag af fortiden i det nutidige.

En del af ansvaret for bæredygtig genanvendelse ligger på private, både på virksomhedsejere og boligejere. Vi ønsker som kommune at inspirere private til at genanvende i højere grad. Villaer, parcelhuse og havehuse, som forekommer lidt forældede, kan ombygges og moderniseres, så

de tilpasses tidens behov. Det samme kan erhvervsbyggeri, det offentlige byggeri og vores fælles rum mellem husene.

Samtidig vil vi i Gladsaxe Kommune sørge for fremadrettet at bygge på måder, hvor det bliver nemmere at skifte funktioner så det enkelte hus ikke "låses" til en funktion, men at det over tid kan ombygges og skifte brug. Boliger kan blive institution, erhverv kan blive skole, skole kan blive boliger.

■ Målsætning:

Vi genanvender innovativt kommunens bygninger og byggematerialer, og vi påvirker private bygherrer til at gøre det samme

5. DESIGN TIL ALLE

© Bibliotekshaven

Mennesker er forskellige, og skal byen fungere godt for alle, skal der tages højde for de forskelle i måden, vi designer byen på. Det skal være muligt at komme frem med rollator og kørestol, der skal være trygt for kvinder såvel som mænd, og der skal være gode opholdsmuligheder, så man kan tage sig et hvil på vej til supermarkedet.

5.1 Design til alle Introduktion

Gladsaxe skal fremstå inviterende for alle uanset alder, køn, etnicitet og færlighed. At Gladsaxe fremstår inviterende betyder, at mennesker trives med at bo, arbejde og færdes her, uanset hvilket kvarter, man er i, og uanset hvem man er. "Inviterende Gladsaxe" opleves sammenhængende. Her er det enkelt, behageligt og trygt at bevæge sig rundt uanset om man går, cykler, kører bil, sidder i kørestol, har psykiske udfordringer, triller med barnevogn, bruger stok eller har dårligt syn.

En inviterende by gør det let at indgå i fællesskaber i kvarteret, hvor man bor. En inviterende by gør det let at få øje på og komme hen til foreninger, klubber og andre steder, mennesker samles om interesser. Når man støder på nogen, man ikke kender, og som måske forekommer forskellig fra en selv, er den inviterende by med til, at mødet sker tillidsfuldt og trygt.

Gladsaxe Kommune har vedtaget "Strategi for social balance", som viser vejen til et socialt balanceret Gladsaxe. I dette kapitel konkretiserer vi, hvordan byen designes, sådan at det understøtter den strategi, og så Gladsaxe udvikles til en tryk og inkluderende by for alle. Kapitlet understøtter særligt de verdensmål som fokuserer på ulighed og sundhed nr.

1,3,5,8,9,10 og 11.

Kapitel 4 understøtter Gladsaxestrategien og verdensmålene:

1. Afskaf fattigdom
3. Sundhed og trivsel
5. Ligestilling mellem kønnene
8. Anstændige jobs og økonomisk vækst
9. Industri, innovation og infrastruktur
10. Mindre ulighed
11. Bæredygtige byer og lokalsamfund

Design til alle

01 Kellersvej

02 Kolonihaver, Værebros Park

03 Byens Arena

4. Søborg Torv

Byen skal designes, så alle kan komme ud og komme frem, og så man føler sig inviteret til at bruge byen, uanset om man er ung eller gammel, hopper og springer eller har brug for hjul eller stok til at komme frem.

5.2 Hvad vi kan er forskelligt

Gladsaxe skal fungere for barnet, der skal strække sig for at nå dørhåndtaget, for den voksne, som med sit barn i klapvogn skal med bussen og for den ældre, der har brug for en bænk at hvile sig på mellem hjemmet og bridgeklubben. Og Gladsaxe skal fungere for kørestolsbrugeren, for hende med nedsat syn, ham med nedsat hørelse og for pensionisten med nedsat førlighed.

Hvordan vi som kommune sammen med alle byens aktører og borgere indretter Gladsaxe, er afgørende for, hvem der kan bo, arbejde og færdes i byen. Som mennesker er vi forskellige i størrelse og alder, og der er forskel på, hvad vores kroppe og hoveder kan. Hvis alle skal have lige muligheder for at bruge byen, skal byen kunne varetage disse forskelle.

Derfor vil vi arbejde for, at Gladsaxe er tilgængelig og behagelig for alle uanset førlighed og alder, en by hvor det er sikkert og let at komme frem, færdes og gøre ophold, og hvor alle har adgang til byens tilbud og funktioner.

- **Målsætning:**
Gladsaxes fysiske miljø er tilgængeligt for alle

01 Institutionsbyggeri på Kellersvej

02 Kollektivboliger i Høje Søborg

03 Kollegieboliger på Gammellosevej

04 Enfamilieboliger på Vandtårnsvej

Gladsaxes boligmasse skal tilbyde boliger for alle slags borgere, så de mange forskellige måder vi bor på i Danmark i dag, kan imødekommes.

5.3 Boliger til alle

Næsten 70.000 mennesker har adresse i Gladsaxe Kommune. De bor i villaer, rækkehuse, kædehuse, dobbelthuse, parcelhuse og etageboliger. Mange er glade for, hvor de bor, og Gladsaxe rummer smukke, unikke og veldesignede huse og bebyggelser med høj herlighedsværdi. Husenes forskellighed og høje kvalitet er en oplevelseskvalitet, vi som kommune vil værne om og fortsat udvikle.

Trods de ydre forskelle rummer husene indvendigt dog kun få boligtyper og varianter.

Danmarks Statistik har identificeret 37 forskellige familieformer i Danmark i dag, og for at Gladsaxe udgør en relevant bosætningsmulighed for flest mulige, vil vi som kommune gerne udvikle boligmarkedet til at tilbyde en større variation.

Med den begrænsede mængde nye boliger, som forventes opført i Gladsaxe de kommende år, ligger muligheden for at skabe større variation i boligudbuddet i, at vi forholder os kreativt og

innovativt til boligudbuddet også i eksisterende etagebyggeri, når det skal renoveres. Vi vil desuden gerne sikre, at der i alle kvarterer er forskellige typer af boliger, sådan at kvartererne blandes med forskellige typer af mennesker og husstande.

■ Målsætning:

Når vi udvikler byen, arbejder vi for at øge mangfoldigheden af boligtyper

Skønhed er noget, alle mennesker sætter pris på, men hvad vi synes er smukt kan veksle. Uanset præferencer er det vigtigt for alle at bo et sted, de oplever som smukt, for med skønheden vokser livskvaliteten og stoltheden og oplevelsen af at høre til.

5.4 Alle fortjener et smukt sted at bo

Alle fortjener at bo et sted, de kan være stolte af, i et hus, som er veldesignet med omhu for menneskelige kvaliteter og er præget af materialer i god kvalitet, som patinerer smukt.

Det er alment kendt, at huse bygget af naturlige og varme materialer, som træ og tegl typisk "kalder på" kroppen. Man kan få lyst til at røre ved huset, komme

direkte i kontakt med det. Ligesom arkitektoniske detaljer og ornamentering kan gøre byggeri interessant og give det karakter. Omvendt foretrækker mange at holde lidt afstand til huse af mere kolde materialer som beton, glas og stål. Og forskning har vist, at lange, lukkede facadeforløb er lige så stressende for mennesker at være tæt ved, som kaotiske, trafikerede vejkryds.

Den viden vil vi som kommune læne os op ad, når der renoveres og bygges nyt. Vi vil arbejde for og foreslå smukke, holdbare kvalitetsmaterialer, som taler til sanserne. Vi vil arbejde for, at bygninger tilføres smukke detaljer og at de får mange ind- og udgange med gode kantzoner, så det er oplevelsesrigt at gå forbi, og så dem der bor i husene, har mange muligheder for at komme ud og ind.

■ Målsætning:

Alle i Gladsaxe bor i et smukt hus af gode materialer, et hus de er stolte af at vise frem for venner og familie

"Alle bydele i Gladsaxe skal være i social balance. De skal være attraktive, velfungerende og fri for bandekriminalitet. Det sted man bor og vokser op må ikke i sig selv være begrænsende for muligheden for at leve et selvstændigt, aktivt, sundt og ansvarligt liv".

Bydele i social balance

01 Bagsværd Skole

Sammenhæng mellem kvarterer i Gladsaxe skaber også sammenhæng mellem mennesker. Når vi deler svømmehal, skole og supermarked med mennesker, der er forskellige fra os selv, opstår der muligheder for møder på tværs af sociale og kulturelle skel, og vi undgår lommer i byen, hvor alle ligner hinanden og lukker sig om sig selv. Bagsværd Skole er et eksempel på, hvordan skole og bydel kan flette sammen.

5.5 Kvartererne skal hænge sammen med hinanden

Der er mange skønne steder at bo i Gladsaxe. Alle kvarterer har deres særkender. Det er ikke målet at alle kvarterer bliver ens. Men der er kvarterer i Gladsaxe Kommune, hvor den sociale balance er udfordret. Konsekvensen er den uheldige, at det har betydning for ens livsmuligheder, hvor i kommunen man vokser op.

Målsætningen i strategien ”Bydele i social balance” er, at alle kvarterer skal være gode steder for børn at vokse op.

Skal det lykkes, må alle kvarterer fremstå attraktive, trygge og sikre. Det indebærer eksempelvis, at alle kvarterer opleves naturligt sammenhængende med den omkringliggende by og nabokvartererne.

Nogle kvarterer er udfordret af den måde, de ligger på, nærmest som øer i byen, fordi de omkranses af store veje og andre typer af barrierer til kvartererne omkring.

Derfor vil vi som kommune arbejde med at skabe sammenhæng mellem kvartererne, sådan

at man altid kan komme videre fra et kvarter til et andet og ikke skal en stor omvej udenom, og så ingen kvarterer fremstår med lukkede bagsider. Det handler om at binde sammen med stier, broer og byrum, hvor det er muligt, og med funktioner og destinationer, som i overført forstand kan bygge bro mellem kvarterer.

Skoler, daginstitutioner, idrætsfaciliteter, biblioteker og andre kommunale funktioner vil vi placere ud fra bystrategiske hensyn, sådan at de binder mennesker sammen på tværs af kvarterer.

■ Målsætning:

Alle kvarterer hænger naturligt sammen med kvartererne til alle sider

Det første man må forstå er, at offentlig ro og orden – på fortove og gader i byerne – ikke primært opretholdes af politiet, hvor nødvendigt politiet end er. Den opretholdes først og fremmest af et kompliceret, til dels ubevidst, netværk af kontrol og normer mellem borgerne selv og skabt af borgerne selv.

Jane Jacobs

01 Søborg Hovedgade

02 Bibliotekshaven i Buddinge

03 Biblioteket i Høje Gladsaxe

04 Ringbo

I dag findes der ganske meget viden om, hvordan byen designes, så de fleste mennesker oplever sig trygge. Det handler blandt andet om udsyn, god belysning og om venligt og imødekommende rumlig bearbejdning.

5.6 Tryk by for alle overalt

Alle skal kunne færdes trygt på alle tidspunkter af døgnet. Kvinder såvel som mænd skal føle sig trygge, når de bevæger sig til fods en mørk aften, og mennesker, som generelt kan føle sig udsatte, fordi de ser anderledes ud end flertallet, skal kunne færdes og opholde sig trygt alle steder.

Tryghed er noget andet end sikkerhed. Mens sikkerhed handler om at hindre uønskede hændelser, som påkørsler i trafikken, faldulykker eller overfald, er tryghed uroen, som det enkelte menneske kan opleve. Utryghed kan skyldes tilstedeværelsen af andre, som man ikke har tillid til,

men utryghed kan også springe direkte ud af mødet med det fysiske miljø.

Der er forsket ganske meget i sammenhængene mellem tryghed, sikkerhed og det fysiske miljø, og der findes i dag standarder – både danske og europæiske – for, hvordan det fysiske miljø bør designes for at opnå optimal tryghed.

Det centrale er at sikre overblik og gennemskuelse, altså at man kan se hvad og hvem, som færdes i uderummet. Det sikres ved at sørge for naturlige udkig fra boliger og funktioner, så der er

en oplevelse af, at nogen holder øje med, hvad der sker udenfor. Og det sikres ved at designe og indrette uderummene med omhu.

Det letforståelige rum skaber tryghed, mens det forvirrende og diffuse rum kan opleves utrygt. På samme måde kan det alt for store rum give nogen en utryk oplevelse af at blive overvåget og være nogens "bytte", og det samme kan forkert belysning.

Derfor vil vi som kommune udvikle byrum, parker og veje, så de opleves trygge for alle.

- **Målsætning:**
Gladsaxe er tryk og sikker for alle

01 Loppemarked på Søborg Torv

02 Kunst på Gladsaxe Gymnasium

03 Sæbefabrikken i Søborg

04 Padelbane på Gladsaxevej

Gladsaxe tilbyder allerede masser af muligheder for social, sportslig og kulturel udfoldelse, og vi ønsker i fremtiden at tilføje endnu flere mødesteder og sikre, at de bliver smukke og at der er noget for alle.

5.7 Byen er vi fælles om

Som inviterende by skal Gladsaxe tilbyde mange gode mødesteder. Torve, pladser, parker og andre uderum skal give mulighed for, at mennesker kan udfolde sig, lege og bruge byen sammen med andre. Byrummene skal tage højde for forskelle på mennesker, skal være designet til de kvinder, som gerne vil have et skønt sted at træne sammen, til børnene som spiller bold, til kollegerne som tager madpakken med ud i solen, til de gamle som ønsker sig rolige bænke nær smukke planter, hvor de kan spille skak.

Byens grønne rum er de mest inkluderende, vi har. Det er de rum, som bedst og lettest muligt gør, at mange forskellige mennesker og grupper af mennesker kan bruge rummet på samme tid. Derfor betyder parker og byrum meget, både for den enkelte, og for sammenhængskraften i Gladsaxe.

Byen skal også gøre det inspirerende og enkelt for iværksættere at udvikle nye virksomheder og nye måder at gøre arbejdslivet på, så der opstår miljøer omkring

virksomhederne, der underbygger innovationskraften, netværk og arbejdsglæde.

For kulturforeninger og kunstnere skal Gladsaxe være et sted, hvor det er let at finde egnede rum udendørs og indendørs til begivenheder, foreningsaktiviteter og til både at lave og fremvise kunst.

■ Målsætning:

Alle borgere føler sig inviteret til at deltage i byens aktiviteter og liv, og igangsætte nyt indenfor kultur, arbejdsliv og hverdagsliv

6. VI BYGGER GLADSAXE SAMMEN

Opgaveudvalget "Vores Mørkhøj" på byvandring i Mørkhøj, 2020.

Som kommune anvender vi og udvikler en bred vifte af redskaber til at forstå stedet, eksempelvis stedsanalyser, dialog med lokale eksperter, bydelsmøder og byvandring. Og den viden, vi får ud af det, anvender vi til at forme projekterne, så de er med til at gøre vores by endnu bedre.

6.1 Vi bygger Gladsaxe sammen

Introduktion

Vi er mange aktører, som tilsammen udvikler Gladsaxe til den gode by, vi alle ønsker. Som kommune har vi flere forskellige roller og typer af arbejdsopgaver, som afhænger af, hvilket projekt det drejer sig om, og hvilken fase projektet er i. Vi har en myndighedsrolle, hvor vi især forholder os til, hvordan projekter i byen lever op til regler og rammer i forskellige former for lovgivning. Vi har en faciliterende rolle, hvor vi går i dialog med private grundejere, borgere, foreninger og andre interessenter om, hvordan vi kan understøtte deres ideer og hvordan ideerne samtidig kan medvirke til at opfylde de strategiske mål, vi som kommune har for byens udvikling. Endelig er vi også grundejer og udvikler vores egne projekter, både indenfor byggeri, byrum og bynatur. De forskellige roller betyder, at vi har en bred vifte af samarbejdspartnere om byens udvikling, og at vores samarbejdspartnere kan forvente at møde os på forskellige måder.

Vi er optaget af at lede byen strategisk, så de steder, der udvikles i byen, bliver tænkt sammen med andre relevante projekter, beslutninger og strategiske dagsordener. På den måde får hele byen mere ud af de investeringer, som både private og vi som kommune gør. Uanset vores rolle, vil vi have fokus på, hvad det konkrete sted kalder på, og hvad det konkrete sted kan tilføre byen. Fokus for dette kapitel er derfor, hvordan vi som kommune sammen med vores forskellige samarbejdspartnere vil arbejde for at implementere Arkitekturpolitikken. Vi arbejder med stedsans, lærende byudvikling, partnerskaber, tidlig dialog og innovation.

Kapitel 6 understøtter Gladsaxestrategien og verdensmål:
17. Partnerskaber for handling

01 Mørkhøj Skole, Gladsaxe
Kø Kommune, prøvehandling

02 Helhedsplan for Blågaard, arkitekt Kristine Jensen, 2021

03 BID-møde i Bagsværd

04 Søborg Torv, prøvehandling 2016

Når vi udvikler steder i Gladsaxe, vil vi tage udgangspunkt i stedets kvaliteter og muligheder. Det gør vi ved stedsanalyser, dialog med lokale eksperter, bydelsmøder og byvandring. Og den viden vi får ud af det, anvender vi til at forme projekterne og tænke i helheder og sammenhænge.

6.2 Udvikling med udgangspunkt i stedet

Stedsans handler om at tage udgangspunkt i det konkrete sted, hvor vi eller vores samarbejdspartnere ønsker en udvikling. Som vi har beskrevet i kapitel 2, handler det om at forstå stedet, stedets unikke karaktertræk og historie, det liv der leves her, og de aktører, som vil noget med stedet. Når projekter startes op, vil vi prioritere en afsøgende fase,

hvor vi ser på stedet og projektet med en bred vifte af fagligheder og forskellige blikke. Det gør vi for at tænke hele vejen rundt om projektet og få øje på, hvad projektet skal tage højde for og tænke med ind. Stedsans handler procesmæssigt også om at tale med de mennesker, der bruger stedet. Forstå deres hverdag, deres bevægelsesmønstre og deres tanker om stedet.

Som kommune anvender vi og udvikler en bred vifte af redskaber til at forstå stedet, eksempelvis stedsanalyser, dialog med lokale eksperter, bydelsmøder og byvandring. Og den viden, vi får ud af det, anvender vi til at forme projekterne og tænke i helheder, så de er med til at gøre vores by endnu bedre.

■ Målsætninger:

Vi begynder nye projekter med at samle forskellige faglige perspektiver om en forståelse af stedet og tænke i helheder og sammenhænge

01 Buddinge Torv, byrumsindretning, prøvehandling 2018

Som kommune vil vi løbende evaluere og drage erfaringer af de byudviklingsprojekter, vi gennemfører, sådan at vi hele tiden bliver dygtigere og bedre til at udvikle byen med omhu for de mange behov og krav. Midlertidige byrum er et rdskab til at lære noget om brugen af byen, inden vi udvikler mere permanente løsninger.

6.3 Lærende byudvikling

Vores udgangspunkt er, at udvikling af byen er en proces, hvor vi løbende bliver klogere på, hvordan vi skaber den gode by – og hvordan de enkelte projekter kan bidrage til vidensopbygning. Den bedste arkitektoniske løsning på et sted, kan ikke nødvendigvis kopieres og fungere et andet sted. Men der er altid noget at lære og tage med videre fra et projekt, både af gode erfaringer og af ting, som fremover skal undgås.

Derfor vil vi som kommune løbende lære af de erfaringer, vi gør os, også gerne sammen med

vores samarbejdspartnere. Vi vil evaluere udvalgte anlægsprojekter, udviklingsprojekter, helhedsplaner og lokalplaner, så vi bliver dygtigere og klogere, og hele tiden bygger ovenpå de gode erfaringer.

Vi vil også i stigende grad udføre observationer, interviews og tællinger, som en del af vidensgrundlaget for hvordan vores by fungerer. Resultater, gode erfaringer og løsninger herfra bringes ind i kommende projekter.

Siden 2013 har Gladsaxe Kommune arbejdet med begrebet

GladsaxeLiv og som en del af dette arbejde brugt midlertidighed i byrum som redskab til at skabe mere permanente løsninger. Vi har udviklet byrum på Søborg Torv, ved Bibliografen, ved Mørkhøj Skole og ved Kong Hans Have. Det er en metode, som vi forsat vil bruge til at blive klogere, og som skal gøre os til en lærende organisation og et lærende fællesskab med alle jer der bor, arbejder og besøger byen.

■ Målsætning:

Vi lærer af byens projekter, både når de lykkes og når de lykkes mindre godt

Gladsaxe Kommune arbejder med erhvervpartnerskaber bl.a. i iværksætterhuset på Buddingevej.

6.4 Partnerskaber

Som kommune tror vi på, at Gladsaxe bliver bedre, når vi udvikler byen i stærke, tillidsfulde relationer med andre. Vi opdyrker partnerskaber med erhvervsliv, skoler og vidensinstitutioner, med private bygherrer og aktive lokale kræfter, så vi får så mange interesser og så meget viden på bordet som muligt, som vi kan arbejde ind i projekter og byens udvikling generelt.

Partnerskaberne kan have mange former, fra strategiske partnerskaber med virksomheder og institutioner, til eksempelvis at inspirere skoler og gymnasium til at undervise i arkitektur og det fysiske miljøes betydning for mennesker.

Vi vil arbejde med at involvere nye aktører. Som FN Børneby har vi i Gladsaxe en stor interesse i at lytte til og lære af børns og unges

perspektiv. Det kan både handle om, at vi udvikler metoder der taler mere til børn og unge som målgruppe. Og det kan handle om at børn og unge får undervisning i arkitektur, design og byudvikling, sådan at de forstår, hvad nye projekter handler om, og at de kan bidrage kvalificeret til, hvordan projekterne bliver bedst mulige.

■ Målsætning:

Vi udvikler byen i partnerskab med byens aktører, herunder virksomheder, institutioner og borgere

”Derfor er det afgørende for gode velfærdsbyggerier, at bygherreorganisationens viden bringes til bordet i de tidlige beslutningsprocesser. De kommunale bygherrer skal således evne at lave foranalyser, som klarlægger kommunens behov for byggeri og dernæst giver politikerne et velbegrunderet oplæg for, hvordan de kan prioritere og afsætte midler til den løsning, der kan dække behovet.”

Bygherreforeningen

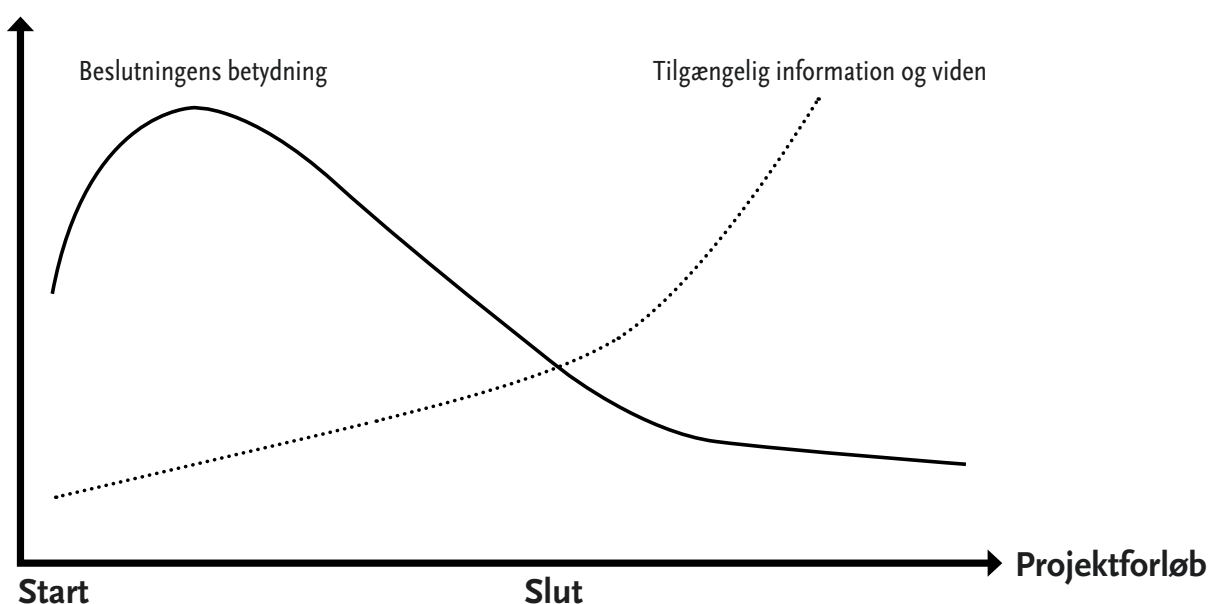

Diagram over udviklingen af viden over tid i relation til betydningsgraden af beslutningen. Det er i projektets indledende faser, at vi har mindst viden og samtidig også der, at konsekvenserne af vores beslutninger er størst.

Derfor gennemfører vi en tidlig dialog med byens mange interessenter i programfasen, for at øge vidensniveauet ved at stille de rigtige spørgsmål inden vi kommer med svar og træffer beslutninger

6.5 Tidlig dialog

Som kommune arbejder vi med tidlig dialog som et strategisk redskab, når vi byggesagsbehandler, når vi planlægger og når vi i øvrigt taler byudvikling med byens mange interessenter. Uanset om der er tale om udvikling af et område, en bebyggelse, en bygning eller et byrum overvejer kommunen fra start hvordan

dialogen bedst kan tilrettelægges i den konkrete situation.

Det er vigtigt, at der til enhver opgave udarbejdes et program, hvor fagfolk med de rette kompetencer er i fokus. Til langt de fleste opgaver vil det være relevant at involvere de mennesker der bor

og bruger byen og stedet som en del af programmeringen.

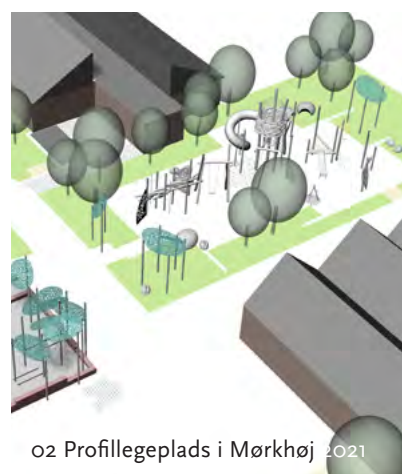
Det er også i de tidlige faser, at vi får klarlagt omfanget og indholdet af de relevante foranalyser, undersøgelser, stedsanalyser etc. så vi får truffet de store beslutninger på et så oplyst grundlag som muligt.

■ Målsætning:

Vi gennemfører en tidlig dialog med byens mange interessenter i programfasen og stiller spørgsmål før vi kommer med svar

01 Børnehus på Tobaksvejen, Lendager Group 2021

02 Profillegeplads i Mørkhøj 2021

01 Søborg Skole, JJW arkitekter, forslag til renovering 2021

6.6 Innovation

I Gladsaxe kommune vil vi gerne arbejde innovativt med Gladsaxes fysiske udvikling. Det tror vi på, at vi bedst gør ved at være modige og turde afprøve nye ideer og eksperimentere.

Innovation kan opnås på mange måder. Konkurrencer, parallel-opdrag, partnerskaber og andre udbudsformer kan være midler hertil. Vi ved fra DGNB-certifice-

ring* af byområder at kvaliteten af designprocesser øges ved hjælp af konkurrencer på det arkitektoniske udtryk og at en uafhængig tværfaglig dommerkomite er med til at kvalificere at vi får løsninger vi ikke vidste, vi kunne udtænke.

Vi vil opfordre til konkurrencer og scenarieafdækning i forbindelse med byomdannelsesprojekter, byrum og bygninger.

Konkurrencer er gode til at belyse en opgave fra flere vinkler samt udgør en velafprøvet form til at invitere dygtige formgivere og eksperter til at forstå et sted og løse en kompleks problemstilling.

Hvad der er bedst til det konkrete projekt skal vurderes fra gang til gang med udgangspunkt i stedet, opgavens indhold og kobling til øvrige kommunale strategier.

■ Målsætning:

Vi gør det til en praksis at afprøve nye metoder, når vi udvikler byen, og at bruge konkurrencer og scenarier som et redskab til nytænkende arkitektur

BILAG

**RETNINGSGIVENDE DESIGNPRINCIPPER
– ET DIALOGREDSKAB**

**SÅDAN OMSÆTTES
ARKITEKTURPOLITIKKEN**

Sådan er arkitekturpolitikken blevet til

Arkitekturpolitikken "Gladsaxe for mennesker" er et resultat af mange menneskers arbejde, og er blevet til i dialog med mange parter. Politikken har været undervejs i et år og blev igangsat af Gladsaxe Byråd og Det Bystrategiske Råd efter at Tina Saaby, var blevet ansat som stadsarkitekt.

Første forløb var, at Det Bystrategiske Råd sammen med stadsarkitekten over en række temamøder diskuterede FN's verdensmål og hvordan de kunne få betydning og afsæt i Gladsaxes fysiske miljø. Processen førte blandt andet til udviklingen af modellen, afbilledet side 2.

Gladsaxe Kommune har haft samtaler med kolonihaveforeninger og virksomhedsejere, med unge og ældre, med kulturforeninger og lokalhistorisk forening, med borgere og rettighedsråd, med eksperter og specialister fra rådgivervirksomheder og universiteter, og med mange fagfolk indenfor Gladsaxe Kommune. Alle med en særlig viden, som har præget og påvirket det, som er blevet den endelige udgave af Arkitekturpolitikken.

Herudover blev der trukket på borgerpanelet hvor 200 borgere besvarede en række spørgsmål om deres hverdag og drømme for byen.

Teksterne er blevet til i samarbejde med Bystrategisk Rådgiver Niels Bjørn.
Hovedparten af foto og dronebilleder er taget af fotograf Astrid Maria Busse Rasmussen.

Gennem forløbet har redaktionen haft inspirationsmøder med:
Harpna Sigrídsdóttir, seniorforsker på Build; om den klimavenlige by
Jens Troelsen, lektor på SDU om sundhed og trivsel
Rikke Stenbro, kunsthistoriker, Substrata, om kulturhistoriske stedsanalyser
Anders Lendager, arkitekt MAA, Lendager Group, om bæredygtigt byggeri
Malene Freudendal Pedersen, om bæredygtige mobilitetsløsninger
Hans Henrik Lindbo, om energi og klimamål
Lene Lottrup, landskabsarkitekt, om sundhedslandskaber
Dominique Hauderowicz, arkitekt MAA, om aldersintegrerede byrum
Jeanette Frisk, arkitekt MAA, om bydesign
samt mange interne medarbejdere i Gladsaxe Kommune

Henvisninger og noter

Henvisninger

Side 16. Jan Gehl, Byer for mennesker, 2010

Side 44. Olafur Eliasson, Offentlighedens rum, 2019

Side 76. Bydele i social balance, Strategi for social balance i Gladsaxe Kommune, 2016

Side 78. Jane Jacobs, The Death and Life of Great American Cities, 1961

Side 92. Bygherreforeningen, Inspirationshæfte om foranalyseværktøj, 2021

Noter

Side 21. * Note: Gladsaxereglen, som beskrevet af "Selskabet til bevaring af industrimiljøer, 2011":

Gladsaxe var et laboratorium for arbejdet med udvikling af moderne byplanbestemmelser. Vigtigst var "Gladsaxereglen", der gik ud på at anvende rumfang i stedet for etageareal til beregning af bebyggelsesgrad. En anden nytænkende ting var de grønne bæltter mod industrikvarteret og samarbejdet med områdets virksomheder i "Sammenslutningen af virksomheder i Gladsaxe industrikvarter."

Side 95 * Note: DGNB-certificering er et omfattende værktøj til at skabe ro, retningslinjer og overblik i en ofte kompleks byggeproces. DGNB bygger på FN's definition af bæredygtighed. I DGNB-systemet evalueres et byggeri eller byområde ud fra seks hovedområder: Miljømæssig kvalitet, økonomisk kvalitet, social kvalitet, teknisk kvalitet, proceskvalitet og områdekvalitet. Kriterierne opdateres løbende, i takt med, at branchen får ny viden og praksis.

Side 33* Note: Vilhelm Lauritzen var Danmarks repræsentant i CIAM; Congrès International d'Architecture Moderne fra 1926-1941. Senere formand for den danske kontaktgruppe i CIAM.

Udgivet 2022 af Gladsaxe Kommune

Byafdelingen
Rådhus Allé 7
2860 Søborg

gladsaxe.dk/arkitektur
Telefon: 39 57 50 00
Mail: byplanoglandskab@gladsaxe.dk

Redaktion og layout: Gladsaxe Kommune
Tekst: Niels Bjørn og Gladsaxe Kommune
Fotografer: Astrid Maria Busse Rasmussen, Niels Bjørn,
Kaj Bonne, Nils Meilvang og Gladsaxe Kommune
Grafik: Marianne Houen Schmidt

Gladsaxe Kommune ønsker at takke byens stemmer og alle øvrige involverede for deres bidrag og indsats.

Tryk: KLS PurePrint A/S

Dette hæfte er produceret efter de højest mulige miljøstandarder.

Oplag: 1000

Glådsaxe Kommune
Byafdelingen
Rådhus Allé 7
2860 Søborg

gladsaxe.dk/arkitektur
Telefon: 39 57 50 00
Mail: byplanoglandskab@gladsaxe.dk

